

למעשה

פרשת פקודי

©

כל הזכויות שמורות

למכון 'למעשה'

ולפנחס זרביב

כתובת המחבר

חנה סנש 21\11

אשדוד

058-3271323

p0583271323@gmail.com

כמו כן המכון מתמחה בעריכה לשונית וכתובת דברי

תורה וסיפורי אמונה

למעשה פרשת פקודי

פרשת פקודי

מה יותר קשה סילוקם של צדיקים או חורבן בית המקדש

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן (שמות לח, כא)

צ"ב הרי אין מילה מיותרת בתורה, א"כ מדוע נאמר "המשכן, משכן", שהוא לכאורה כפול ומיותר? אלא כתב רש"י שזה: "רמז למקדש, שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל".

וצ"ב מהו הטעם להזכיר את חורבנות בית המקדש, הראשון והשני, הצפויים בעתיד, דווקא עכשיו, כאשר חונכים את המשכן?

כך גם כאן, וכי לא מצא הכתוב מקום מתאים ומוצלח יותר להזכיר את חורבן בית המקדש, אלא בשעה זו, ביום חתונתו וביום שמחת לבו, יום חנוכת משכן העדות!?

אלא בא לומר את גדול רחמי ה' שלמרות שבשעת החורבן נפסיד את בית המקדש, את הצדיקים לא נפסיד שהרי כשאין בית המקדש ה' נוטל צדיק עליהם כמבואר במדרש (שמו"ר לה ד) דבר אחר, ועשית את הקרשים. לא היה צריך לומר אלא ועשית את הקרשים משכן, מהו למשכן, אמר רבי הושעיא, על שום שהוא עומד למשכן, שאם נתחיבו שונאיהם של ישראל כליה, יהא מתמשכן עליהן. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא והלוא עתידים הם שלא יהיה להם לא משכן ולא מקדש, ומה תהא עליהם, אמר הקדוש ברוך הוא אני נוטל

מהם צדיק אחד וממשכנו בעדם, ומכפר אני עליהם על כל עוונותיהם, וכן הוא אומר (איכה ב, ד): ויהרג כל מחמדי עין.

וסילוקם של צדיקים קשה לפני ה' יותר מחורבן בית המקדש כמבואר במדרש (איכה רבה פרשה א)

'קשה סילוקן של צדיקים יותר מחורבן ביהמ"ק ומצ"ח קללות. דאילו בצ"ח קללות כתיב 'והפלא ד' את מכותך', ובחורבן ביהמ"ק כתיב 'ותרד פלאים', ואילו בסילוקן של צדיקים כתיב 'הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא'. וכל כך למה 'ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבניו תסתתר'. צ"ב לכאורה מה שואל המדרש ומה משיב והלא זה מקרא מפורש!?

אלא מבאר מו"ר ראש הישיבה הגר"י צדקא זצ"ל שכוונת המדרש כיצד יתכן שסילוקן של צדיקים קשה יותר משאר הפורענויות?

ומשיב שכל החשיבות של ביהמ"ק היא משום השראת השכינה כי ביהמ"ק הוא אמצעי להשראת השכינה ועיקר השראתה היא על נשמותיהם של הצדיקים שיאירו מתוך האור האלקי, נמצא המשכן אמצעי והשראת השכינה על צדיקים - המטרה, לכן קשה סילוקן של צדיקים מהחורבן וזה שמושיב המדרש ואבדה חכמת חכמיו וגו' (אבני שהם א עמ' יד)

כי יש הבדל בין בית המקדש שצריך ללכת לירושלים כדי לקבל קדושה לבין הצדיק שהווא דואג ויוצא צאליו להפיץ תורה ומהוה דוגמא אישית למידות טובות וכיו"ב והשפעותיו מרובה מבית המקדש.

למעשה פרשת פקודי

העולם הזה ואם לא אזי הורגים אותו במיתה משונה והוא מסכים למען בוראו מה נתרחד אצלו?
אלא עונה הרב כהנמן זצ"ל על פי פסוק שדוד המלך ע"ה אומר אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו שלאכאורה יש כאן סתירה שבתחילת הפסוק דוד המלך מבקש לשבת בבית ה' כל החיים ואחר כך אומר ולבקר בהיכלו שהוא רוצה רק לבקר שם ולא להיות קבוע?

ועונה הרב שבאמת דוד המלך מבקש ורוצה ומשתוקק לשבת כל ימי חייו בבית ה' אלא שידוע שיש יצר הרע שעלול יום אחד להפילו לרחוב הטמא ולזרוק אותו מהבית מדרש. ועל זה ממשיך דוד המלך ואומר ואם ח"ו היצה"ר יוציאני מהבית מדרש לרחוב אני מעכשיו מבקש רבונו של עולם תחזירני לפחות לבקר שעצם הביקור שלי בבית המדרש יזכיר לי שאין תענוג עילאי יותר מללמוד תורת אלקים חיים.

ועל פי זה יובן מה קרא עם יוסף משיתא שהוא נכנס לבית המקדש והרגיש איך השכינה שורה עליו שזה תענוג אדיר, שכל התענוגים בעולם הזה אפילו לא אחוז מזה והוא הבין שזה תענוג לנשמה וכל התענוגים בחוץ זה תענוגי הגוף. אבל מצד שני הוא גם הבין שגם יסורי הנשמה זה הרבה יותר מיסורי הגוף והחל לפשפש במעשיו ורצה לחזור בתשובה בליבו פנימה, ולכן גם כשהציעו לו את תענוגי הגוף לא התייחס כלל וכן כשאמרו לו נהרוג את הגוף שלך במיתה משונה אמר להם בגוף אתם יכולים לעשות

ושמעתי הוספה נאה לזה מהרב עובדיה דהן שליט"א שלמרות שבית המקדש היה מחוק ואפי' מי שרק נכנס לתוכו כמו שרואים במדרש (בראשית רבה סה) מעשה נורא שהגויים רצו להיכנס לבית המקדש להוציא את כלי הזהב אבל הם פחדו להיכנס שהרי כתוב והזר הקרב יומת. וקראו ליוסף משייתא שהיה יהודי מומר והתנהג כגוי לכל דבר ואמרו לו תיכנס אתה והדבר הראשון שתוציא יהיה שלך, אמר להם אני נכנס אני לא מפחד, ונכנס פנימה והנה הוא רואה את מנורת הזהב שכולה מקשה אחת זהב טהור שבעה קנים וגביעים וכפתורים ופרחים הכל מזהב טהור. והוציא אותה החוצה.

אבל כשהגויים ראו זאת אמרו לו, זה לא בשבילך זה למלך אתה תיקח לך איזה מחתה, אבל יוסף משייתא לא הסכים וניסו לפתות אותו שיכנס שוב בכל מיני פיתויים ואמרו לו נעשה אותך מוכס שלוש שנים, והוא לא הסכים. אמרו לו אם לא תיכנס שוב אנו הורגים אותך במיתה משונה.

אמר להם תהרגו אותי והם הביאו שולחן של נגרים מלא סכינים חדים והניחו אותו באמצע והחלו לחתוך אותו לאט לאט והוא החל לצעוק לא על הכאבים אלא כך אמר **אוי לי שהכעסתי את בוראי פעם אחת לא אכעיסנו פעם אחרת.** עד שיצאה נשמתו [ויצאה בת קול מהשמים ואמרה אשריך רבי יוסף משייתא שאתה מזומן לחיי העולם הבא].

והרב כהנמן זצ"ל הקשה מה קרא לו שנתהפך מן הקצה הגרוע ביותר שלא פחד מעבירה שאפילו גוי מפחד, לקצה הטוב ביותר שנותנים לו את טוב

למעשה פרשת פקודי

והינו מפני שאם לא יהיה צדיק ויחטאו יענשו ובית המקדש הוא רק עזר וסיוע שלא ישארו להם חטאים וכן הצדיקים הם רק עזר וסיוע אבל כשיש חטאים מסלק ה' את הצדיקים ונשארים עמ"י לבד

ותשחק ליום אחרון

כשהרב מפונביז' זצ"ל הקים את ישיבת פונביז', היה זה באמצע השואה, שהחריבה את הישיבות בליטא, הרב סיפר על חזונו להקים ישיבה עם 500 בחורים, דבר שנשמע מופרך באותה העת, שבכל באר"י לא היו מעל 200 בחורים, אחד מגדולי הדור אמר לו, הרב אתה חולם, הרב ענה לו אבל אני לא יושן, וכיום יש בישיבה לבד מעל 1000 בחורים וכולל אברכים גדול.

זמן אלו' תשנ"ה, רחוב 'המשלט' בבית שמש, ארץ לא זרועה בגשמינות, קל וחומר ברוחניות, תחילת היישוב החרדי בית שמש, בכל העיר אפילו בית כנסת בנוי אחד. כל זה לא מפריע לאברך בן 26, עם זקנקן קטן, פאות עבות ועיניים בוערות, לעמוד על הטרשים ולספר על החזון שלו לכל מי שמעוניין לשמוע, הוא סוחר מספר ספסלים, קצת סטנדרים, וקורא לאברכים להצטרף אל החלום שהוא רוקם, "אני מקים כולל", הוא אומר להם. עיניו בורקות. "אשמח שתצטרפו". חצי שנה קודם לכן נסתלק פוסק הדור, מרן הגאון הגזול רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, האברך. שמכהן כראש כולל בבית עילית וכר"מ בישיבה בירושלים - מחליט להקים עבור נשמתו הגדולה של מרן הגרש"ז זצ"ל,

מה שאתם רוצים אבל בנשמה שלי אתם לא תפגעו. עכ"ד.

עכ"פ השפעת הצדיק על דורו גדולה יותר ולפי"ז מובן שה' בישרם בשורה טובה שבמקום לקחת את חיותם של עמ"י שזה הצדיקים הוא יקח את בית המקדש

וכמו שכתב בספר לקט רשימות (עולמו של בן תורה עמ' רפג) איתא בגמרא גיטין (נו:): רבי יוחנן אמר לקיסר 'תן לי יבנה וחכמיה' יותר מזה הוא לא ביקש. מבואר בגמ' דבאותו רגע היתה תביעה על ריב"ז, אבל למעשה צריך להבין, שהיה כאן הצלחה, כאן הכינו יסוד לכל הדורות. ההשגחה העליונה ידעה, שיעטרכו לעבור הרבה חורבנות, ובכל חורבן מוכרח שישאר יבנה וחכמיה. מי שמכיר את הקורות של עם ישראל, יודע שבכל חורבן נשאר יבנה וחכמיה, זה לא היה דבר חד פעמי בחורבן הבית, אלא לעולם.

בשעת הלוייה של מרן ראש הישיבה (הרב אהרן קוטלר זצ"ל) אמר המשגיח את היסוד הנ"ל והוסיף, בחורבן יהדות אירופה, אף אחד לא נשאר, היתה כזו גזירה נוראה - הכל נחרב ממש, רק יחידים נשארו. אבל היו צריכים לקיים את הצוואה של רבי יוחנן בן זכאי, שישאר יבנה וחכמיה. וההשגחה העליונה הורידה לעולם, עמוד אש ממש! יחיד! וביחיד הזה נשאר יבנה וחכמיה. כרכא דכולה ביה, הכל היה שם, תורה, יראה, מעשים טובים, אמונה ומוסר, כל מה שהיה אצל יבנה וחכמיה, היה אצל מרן ראש הישיבה זצ"ל. עכ"ד.

עליהם שנאמר ותשחק ליום אחרון (שמו"ר פנ"ב ג) נתבונן על מי אמרו, אמרו על משה, שהוא 'אבי החכמה, אבי הנביאים, שהוציא ישראל ממצרים, ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונראות על ים סוף, ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים' (ויקרא רבה א,טז) ועם כל זאת מצאו עוז להתלוצץ בו שלא יכול לבנות את המשכן. מבהיל עד כמה כוחה של הליצנות גדול. וצ"ב

למה משה העניו מכל האדם שחק עליהם לבסוף

א. למה משה העניו מכל האדם שחק עליהם לבסוף, והשיב להם הרי על מרים הנביאה שדיברה עליו 'הוא לא הקפיד שנאמר 'והאיש משה ענו מאד' (במדבר יב-ג) (רמב"ם סוף הלכות טומאת צרעת)

משה רבינו שחק רק כדי ללמד לאחרים

התשובה משה רבינו שישחק זה לא משום שהקפיד, רק כדי ללמד לאחרים שגם אם ילעיגו עליך בעבודת ה' לא תבוש, הדרך היחידה להתמודד מול הליצנות זה להשיב באותה מטבע, מעשה בר' שלום שבדרון שהיה עושה ליצנותא דעבודה זרה ובאו ואמרו לו שלא מתאים ליד ארון קודש לומר ליצנותא, ועוד באלול, והלך ר' שלום שבדרון לשאול את רבינו החזו"א ואמר לו שידרוש לו דרשה, ור' שלום באימה ורעדה ישב ודרש לו, ובסיום הדרשה אמר לו החזו"א אם כולם היו דורשים כמורך לא היה לנו את ההשכלה (קול חוצב)

אשר בצלו הסתופף בכחרותו : את, ההנצחה המעולה ביותר: 'כולל' לשמו ולזכרו הטהור, הוא אוסף אברכים מכל החוגים. שלושים וחמישה במספר, ופותח איתם את הגרעין הראשון למה שעתיד להפוך לממלכת התורה הגדולה. ביותר בארץ ישראל. בד בבד, הוא נכנס אל רבני העיר ומשתף אותם בחזון, "אני רוצה", אמר לאחד מהם, "להקים כאן כולל של מאה אברכים", כשיצא ממעונו, אמר הרב למקורביו: "לא ידעתי שלגאון רבי בנימין סרוצקין שליט"א יש בן לא כל-כך נורמלי, הוא חולם להקים כאן כולל של מאה אברכים", את הסיפור, בלא מעט הערצה, סיפר אותו רב בסיום מסכת שנערך בכולל שנים מאוחר יותר, לאחר שכבר בשנה השנייה להיווסדות הכולל יותר ממאתיים אברכים... אבל הרב צדק, אכן, הרעיון לא היה נורמלי, בדיוק כפי שהצמיחה מ'כולל' קטן למעצמת תורה עם אלפי לומדים בעשרות סניפים – אינה נורמלית כלל ועיקר, היא שמימית, ניסית, לא נורמלית בשום קנה מידה.

כיום תשע"ט ישיבת עטרת שלמה במספרים 2165 אברכים 683 בחורים בישיבות גדולות 1197 בישיבות קטנות 1965 ילדי תשב"ר וכו', 90,000,000 מילון ש' לשנה (מתוך עלון למגבית כי בנפשי הדבר)

כוחה של ליצנות

ותשחק ליום אחרון אלו ליצני הדור שמליצים אחריו, ואומרים אלו לאלו, אפשר שהשכינה שורה על מעשה ידיו של בן עמרם. לא עשה אלא כיון שאמר לו האלוקים להקים את המשכן החל שוחק

למעשה פרשת פקודי

מלדבר דברי הכאי אח"כ לדבר על הצדיקים ואח"כ על הנביאים ואח"כ על האלקים

אם דברת בעשו שהוא אחיך, סופך לדבר בבן אמתך, זה משה

כתוב בתנחומא (פקודי ז) תשב באחיך תדבר, בבן אמך תיתן דפי (תהלים נ, כ). ורבי יהושע בן לוי אמר, אמר דוד, אם דברת בעשו שהוא אחיך, סופך לדבר בבן אמתך, זה משה רבן של כל הנביאים, שדברו בו שנאמר: וידבר העם באלקים ובמשה. אמר משה, יודע אני שישראל רוגנים הם, הריני עושה להם חשבון מכל מלאכת המשכן. התחיל לעשות חשבון עמהם, וכו'. ולמה עשה חשבון. הקדוש ברוך הוא מאמינו, שנאמר: בכל ביתי נאמן הוא (במדבר יב, ז), ומשה נתן חשבון? אלא מפני ששמע ליציני הדור שהיו משיחין אחריו, שנאמר: והיה כצאת משה וגו' והביטו אחרי משה (שמות לג, ח). ומה היו אומרים. רבי יצחק היה דורש לשבח (וכו', כי תשא כז). וחברו משיבו, ריקה, אדם שנתמנה על מלאכת המשכן על ככרי כסף ועל ככרי זהב שאין להם חקר ולא משקל ולא מנין, מזה אתה רוצה, שלא יהיה עשיר? כששמע כן, אמר חייכם, משנגמרה מלאכת המשכן אני נותן להם חשבון. כיון שנגמרה, אמר להם: אלה פקודי המשכן.

הדברים תמוהים ביותר

וצ"ב הרי בגמ' בשבת (קה:) שכך אומנתו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז, והולך ועובד. אבל אינו יכול להפילו מיד, א"כ למה בליצנות יכול להפילו מיד

עד כמה גדול כוחה של ליצנות מלדבר בעשו מגיעים לדבר במשה

דברי הרמב"ם בענין לשה"ר וליצנות

ב. רמב"ם סוף הלכות טומאת צרעת קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. לפיכך ראוי למי שרוצה לכונן אורחותיו להתרחק משייבתן ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים וסכלותם. וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים בתחילה מרבין בדברי הכאי כענין שנאמר (קהלת ה-ב) "וקול כסיל ברוב דברים". ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים כענין שנאמר (תהילים לא-יט) "תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק". ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם כענין שנאמר (דברי הימים ב לו-טז) "ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובזוים דבריו ומתעתעים בנביאיו". ומתוך כך באין לדבר באלהים וכופרין בעיקר כענין שנאמר (מלכים ב יז-ט) "ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלהיהם". והרי הוא אומר (תהילים עג-ט) "שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ" מי גרם להם לשיות בשמים פיהם לשונם שהלכה תחילה בארץ. זו היא שיחת הרשעים שגורמת להן ישיבת קרנות וישיבת כנסיות של עמי הארץ וישיבת בתי משתאות עם שותי שכר. אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה. לפיכך הקדוש ברוך הוא עוזר על ידן ומזכה אותן בה. שנאמר (מלאכי ג-ז) "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו": רואים דבר נורא

למעשה פרשת פקודי

מי שטובע בם, הוא כמי שטובע בים הגדול שקשה מאד להימלט ממנו. כי הנה השחוק הוא מאבד את לב האדם, שכבר אין הטעם והדעה מושלת בו, והרי הוא כשכור או שומה אשר אי אפשר לתת להם ערמה או להנהיגם, כי אינם מקבלים הנהגה, על שיכור לא שואלים שאלות

מעשה בבחור שזרק אבן על חברו

והדבר יובן עפ"י מעשה שהיה בבחור שזרק אבן על חברו ענה לו אותו בחור אתה מכה שלא כתובה בתורה ובדיוק עבר שם ראש הישיבה שלו ושמע את הדברים הראש ישיבה קרא להם ואמר ששניכם התנהגתם שלא כשורה מי לדעתכם יותר גרוע מיד אמרו שמי שזרק אבן על חברו אולם הראש ישיבה אמר להם שהוא חולק עליהם שכשתגדלו מי שזרק אבן לא יזרוק, אבל מי שבז לחברו ואומר לו שהוא מכה שלא כתובה בתורה נגע הזלזול יישאר בו עדי וקנה וגם שיבה, ולכן הוא יותר גרוע ממנו, כך זה הפשט בתנחומא וברמב"ם סוף טומאת צרעת שהאדם מתרגל לדבר על עשו לבסוף מדבר על משה כי הוא התרגל למתוח ביקרות ולהתלוצץ וכך מבואר ברמב"ם מתחילים לדבר דברי הבאי אח"כ מדברים על הצדיקים אח"כ על הנביאים ואח"כ על האלקים

למה משה רבינו לא ענה להם

ג. למה משה רבינו לא ענה להם מה שה' אמר שעוד לא הגיע הזמן להקים המשכן שה' רצה להקים בחודש שנולד בו יצחק כמבואר בשמו"ר (נב, ב)

וביותר קשה איך יתכן שמי שמדבר על עשו הרשע הוא מגיע לדבר על משה רבינו שהיה 'אבי התכמה, אבי הנביאים', ועוד כיצד חשדו כן במשה הרי הוא היה אוהב מצות לא ישבע מצות שבשעה שכל ישראל לקחו מבית הים שזה גופא היה מצוה "שאיין לך כל אחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לודים טעונים מכספה וזהבה של מצרים" (בכורות דף ה') אבל למשה ע"ה לא היה - לא בית מצרים ולא בית הים, כי כידוע הוא היה טרוד עם עצמות יוסף, כך היה בשעת בית מצרים וכך קרה בבזיה הגדולה מאד לאחר קריעת ים סוף: "בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבנו שכל ישראל כולן נתעסקו בבית הים והוא נתעסק במצווה שנאמר חכם לב ייקח מצוות" (סוטה דף י"ג), ולא שבית הים לא היה בזה מצוה גם זה היה מצוה לקים ואחרי כן יצאו ברכוש גדול אפ"ה הוא העדיף להתעסק במצות אחרות ללא כסף אז מה ההו"א לבוא ולומר שהוא התעשר ממלאכת המשכן ולא עוד הרי הקב"ה האמינו וכלשון המדרש הקדוש ברוך הוא מאמינו שנאמר: בכל ביתי נאמן הוא (במדבר יב, ז), ומשה נתן חשבון? אז איך אפשר לבוא ולחושדו ועוד בכזה פשטות, כלשון התנחומא 'מה אתה רוצה, שלא יהיה עשיר?'

הלץ מדבר בלי שום טעם

אלא התשובה הלץ מדבר בלי שום טעם וכמו שכתב המס"י (פ"ה בביאור מפסידי הזהירות אך השני) הנה הוא קשה מאד, והוא השחוק והלצון, כי

למעשה פרשת פקודי

למה ליצנות זה כנגד דברי תורה

1. מדרש (ש"ר א,ב) על הפסוק לריה שמניך טובים. מה השמן הזה כוס מלא שמן בידך ונפל לתוכו טפה של מים ויצאת כנגדה טפה של שמן, כך אם נכנס דבר של תורה ללב יצא כנגדו דבר של ליצנות, נכנס ללב דבר של ליצנות, יצא כנגדו דבר של תורה. וצ"ב למה תורה זה כנגד ליצנות וכן מצינו בחנוכה בעל הניסים שאומרים וזדים ביד עוסקי תורתך צ"ב שהרי פירוש המילה זד זה מלשון מזיד וא"כ מה הועמד כנגדו שידוע שכל אחד הקב"ה העמיד מי שהפוך ממנו לצד הקדשה כדי שילחם בו.

אפשר לבאר שזד זה מלשון לץ והגדרת הליצן הוא שמזלזל בדברים חשובים וא"כ זה מהות יוון זלזל בדברים חשובים וא"כ עוסקי תורתך זה בדיוק ההיפך שעושים עסק מהתורה הקדושה (כדברי הט"ז הידועים בס' מז) שהינו שמחזיקים ממה שצריך להחזיק שזה התורה

הלימוד מזה למעשה

הלימוד מזה למעשה. גם אם אחרים לועגים לשאיפותיך אל תתייחס אלא תישם ואז תגיע לותשחק ליום אחרון ורואים עד כמה צריך להיזהר מהליצנות שממי שמדבר על עשו הרשע הוא מגיע לדבר על משה רבינו שהיה 'אבי החכמה, אבי הנביאים'.

מה זה נשאו לבו יותר מכדי יכולתו

ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ד' (שמות לה כא) עיין

התשובה היא הליצנים אינם רוצים לשמוע רק להשמיע את דעתם

למה מותר להתלוצץ רק בעבודה זרה

ד. אמר רב נחמן כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודת כוכבים דשריא (מגילה כה:): והוכיח כן מן הפסוקים וצ"ב מה החידוש שמוותר להתלוצץ מע"ז פשיטא ולמה צריך להוכיח כן מן הפסוקים ועוד למה בשאר עבירות אסור

שבמידות רעות לא משתמשים סתם

תשובה היא שבמידות רעות לא משתמשים גם לו לצורך עבודת ה' כי יקנה בנפשו המידות הרעות ההם כמבואר בשו"ע סי' א כתב הרמ"א ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה' הדבושה מפני השם יתברך תתגבר על הבושה מבני אדם. וגם לא יתקוטט עמהם דהקטטה היא מידה מגונה ומביאה לעזות. ויש להתרחק ממנה אפילו כשמתקוטט לדבר מצוה, אלא יעשה מעשהו לשם ה' יתברך, ולא יהוש ללעגם. לכן רק לצורך עבודה זרה שהיא בדיוק נתינת ערך לדבר שלא שווה הדרך היחידה להתמודד מולה זה ע"י ליצנותא דע"ז

למה אמרו בן עמרם ולא משה.

ה. למה אמרו בן עמרם ולא משה. התשובה היא שכנגד משה רבינו הרי לא יכלו לדבר שהיה קודש הקודשים, ופירש מן האישה, וכשעלה להר סיני לא ישן ארבעים יום וארבעים לילה, לכן הטענה היחידה שנשאר להם לטעון זה כעין טענת מלאכי השרת (שבת פח) מה לילוד אישה בינינו.

למעשה פרשת פקודי

חייכם נגמר המשכן אתן לכם חשבון, אמר להם בואו ונעשה חשבון, הוי ואלה פקודי המשכן.

והעיר בזה הגר"ז סורוצקין זצ"ל, מדוע כשנתנו בני ישראל את כל תכשיטיהם לעגל הזהב לא מצינו פירוט מה נעשה עם כל הזהב, ושם לא אמרו ליצני הדור שנטל אהרן הזהב לעצמו.

אלא ביאר בזה כי כן הוא דרך ליצני הדור אף בימינו, שכשנותנים כסף עבור מטרות קדושות ונעלות, כגון ישיבות ומוסדות תורה, הרי הם רוצים פיקוח על כל פרוטה ופרוטה לדעת מה נעשה עמה, אבל כשנותנים כסף בשביל עניני חולין, שם הם נותנים ביד רחבה בלא פיקוח כלל.

עוד מוסיף הרב אליהו ברוך פינקל בספרו משולחן ר' אליהו ברוך שבפסוקים להלן יש פירוט מה עשו עם הכסף והנחושת, אבל לא פירטה התורה מה עשו עם הזהב, וכבר העיר בזה האבן עזרא עיי"ש.

אלא שמעתי מהגר"מ שטרנבוך שליט"א, שאף בזה מצינו לדבר דוגמא בימינו, כי דוקא אותם הנדיבים שתורמים סכומים גדולים מאד, הרי הם עושים כן ביד רחבה ואינם דואגים לדעת מה נעשה עם ממונם, ודוקא אותם שתורמים קצת ושלא ביד רחבה, הם אותם שישואלים ומבררים מה נעשה בכסףם ולכך אותם שתרמו הזהב למשכן לא ביקשו לדעת מה נעשה עם זהבם, ורק אותם שתרמו את הכסף והנחושת, פירטה להם התורה מה נעשה עם תרומתם.

באור החיים שפירש, ש'נדבה רוחו' היינו כפי יכולתו, ו'נשאו לבו' היינו יותר מכדי יכולתו.

וצ"ב מה שייך אצל דור המדבר ליתן יותר מכפי יכולתו דהא כיון ש'ד' סיפק כל צרכם במדבר במזון ומשקה וגם שמלותם לא בלו מעליהם א"כ מעתה אפילו יתן כל אשר לו מלבד כתנתו לעורו עדיין הוא בגדר כפי יכולתו שהרי יש יכולת בידו להתקיים ע"י המן והבאר.

אלא הביאור שזה יותר מכדי יכולתו לעבוד על יצרו שיש דברים שלאדם קל לעבוד על יצרו ויש דברים שקשה לו לעבוד על יצרו

וגם בזמנם היה יצר הרע שהרי היו כאלה שהענין פולטן וכן היו כאלה שהיה להם תאוות הממון וכמו שכתוב וכסף וזהב עשיתי להם.

למה בעגל לא דרשו פירוט מה נעשה עם הכסף

כל הזהב העשוי למלאכה ככל מלאכת הקדש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלושים שקל בשקל הקדש (שמות לח כד) בפסוקים דלהלן מפרטת התורה מה עשה משה עם כל הכסף והנחושת שהביאו ישראל לתרומת המשכן, ואיתא במדרש (שמו"ר נא ו) 'שישמע משה ליצני ישראל מדברים מאחריו וכו', ומה היו אומרים וכו' אדם שישלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר, כשישמע משה כך א"ל משה

התלמיד הזה שהלך לחו"ל וחזר עשיר אומר

מו"ר הג"ר לאפיאן זצ"ל בספרו 'לב אליהו' מן הסתם חזר להיות תלמיד אצל רשב"י, ולא נפגם במאומה בצאתו לחו"ל, מובן גם שבממונו לא השתמש לדברים בטלים ח"ו, מסתבר שתמך בלומדי תורה ועשה צדקה וחסד כיאה לתלמיד של רשב"י. הוכח להם, לכאורה, לתלמידי רשב"י שאפשר להישאר בשלימות בתורה ועבודת ה' וגם לזכות במצוות ובמעש"ט כפי שזכה התלמיד ההוא. קנאו בו חבריו, ובקשו אף הם לצאת לחו"ל. שמרו את הדבר בסוד ולא גילו לאיש. אבל לא מאיש כרבים, רשב"י יעלימו סודות אלו. הוא קרא את מחשבותיהם ואת הרהורי לבם. ומה עשה? הוציא אותם לבקעה של פני מרון וכו' כנ"ל, וגילה להם סוד עומק לבבם. 'אמר להם אם זהב אתם מבקשים טלו ולכם וכו' אלא הוו יודעים וכו'. כלומר: הורה להם שאין לאדם לבקש סיבות להתעשר, כי אין מתן שכר התורה אלא לעוה"ב. רק בעוה"ב שייך שכר התורה כי שם ניתן השכר בשלימות. אבל כאן בעוה"ז דעו שכל מי שנוטל עכשיו שכרו של עוה"ב הוא נוטל. כל הנאה בעוה"ז, גורעת מחשבון העולם הבא.

מעשה נוסף מובא שם במדרש, 'מעשה בר"ש בן חלפתא שבא ערב שבת ולא היה לו מאין להתפרנס יצא לו מן העיר והתפלל לפני האלקים וניתנה לו אבן טובה מן השמים נתנה לשולחני ופרנס אותה שבת. אמרה אשתו 'מהיכן אלו?' א"ל 'ממה שפרנס הקב"ה'.

כתוב במדרש (שמו"ר נב ג) דבר אחר, אימתי התורה משחקת למי שהוא עמל בה ליום אחרון, הוי: ותשחק ליום אחרון. זבדי בן לוי ורבי יוסי בן פטרוס ורבי יהושע בן לוי קראו כל אחד ואחד מהן בשעת סלוקן מן העולם, אחד מהן קרא (תהלים לב, ו): על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו. והאחד קרא (תהלים לא, כ): מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם. והאחד קרא (תהלים לג, כא): כי בו ישמח לבנו. הוי בשעת סלוקן של צדיקים הקדוש ברוך הוא מראה להם מתן שכרן ומשמחן. אמר בן עזאי (תהלים קטז, טו): יקר בעיני ה' המותה לחסידיו, אימתי הקדוש ברוך הוא מודיע לצדיקים היקר שמתקן להם, סמוך למיתתו, שנאמר: המותה לחסידיו, אותה שעה הם רואין ושוחקים, לפיכך: ותשחק ליום אחרון. מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון בן יוחאי שיצא חוצה לארץ ובא עשיר, והיו התלמידים רואין אותו ומקנאין בו והיו מבקשים הן לצאת לחוצה לארץ, וידע רבי שמעון והוציאן לבקעה אחת של פני מרון, ונתפלל ואמר בקעה בקעה מלאי דינרי זהב, התחילה מושכת דינרי זהב לפניהן. אמר להם אם זהב אתם מבקשים הרי זהב, טלו לכם, אלא היו יודעין כל מי שהוא נוטל עכשו חלקו של עולם הבא הוא נוטל, שאין מתן שכר התורה אלא לעולם הבא, הוי: ותשחק ליום אחרון.

למעשה פרשת פקודי

יש להתבונן מה חידשה כאן אשת ר"ש בן חלפתא שרבו ור"ש בן חלפתא לא ידעוהו?
אלא ביאר הג"ר ישראל זצ"ל מסלנט שבדבריה
'הלא כתוב כי הולך אדם אל בית עולמו וגו'". סתרה
את דברי רבי שאמר: אם יהא שלחנך חסר אמלאנו
משלי. נתכוונה היא לומר שכל צדיק וצדיק בונה
לעצמו את העולם שיהא לו שם בעוה"ב. בניה זאת
נעשית כאן בעוה"ז במצוות ומעש"ט שהוא מקיים.
אלה הם אבני הבנין של העוה"ב.

אמרה לו איפוא לרבינו הקדוש: אמת שאתה
קדוש וחסיד גדול מאד ובנית לך עולם גדול ונפלא
לעוה"ב ע"י התורה והמצוות ומעשיך הטובים הרבים
והעצומים שבעוה"ז אבל מכיוון שאתה נשיא ועשיר
גדול חסרה לך מעלתו של העוסק בתורה מתוך
הדחק לעומת זאת בעלי ר"ש לומד תורה מתוך
הדחק ואיך אתה אומר למלא את שלחנו החסר
משלחנך בטענה זו נצחה את רבינו הקדוש ואת ר"ש
בן חלפתא הלך ר"ש והחזיר את האבן הטובה!

מה לאכול ומה לשתות, או חלילה הוא חולה בגופו,
וכל לימוד עולה לו ב'דם', ב'צער', ובהתאמצות
ובהתגברות עד שמצליח. שניהם למדו אותו דבר,
אותו זמן. וכי אתה חושב שהשכר של שניהם
שווה? ודאי שלא. הקב"ה ית"ש קוצב שכר כל אחד
ואחד
זה הדרך. אדם נפסד, אוכל את פירותיו, אוכל את
קרנו כאן בעולם הזה. כאשר יש את רבי חנינא,
ניזונים ממנו. אבל כשאין את רבי חנינא, כל אחד
צריך לחוש לעצמו. וכשאחד בא ומזלזל ואומר 'מאי
אהני לן רבנן?', מי צריך 'בני תורה' ו'בני ישיבה',
מי צריך 'עמלי תורה', מי צריך 'רבנים' ו'חכמים',

אמרה לו: 'אם אין אתה אומר לי מהיכן הן איני
טועמת כלום'. התחיל מספר לה
אמר לה: רק התפללתי לאלקים וניתן לי מן
השמים
אמרה לו איני טועמת כלום עד שתאמר לי
שתחזירה מוצאי שבת
א"ל 'למה'?

אמרה לו: 'אתה רוצה שיהא שלחנך חסר ושלחן
חברך מלא הלך ר"ש והודיע מעשה לרבי אמר לו לך
ואמור לה אם שלחנך חסר אני אמלאנו משלי הלך
ואמר לה אמרה לו לך עמי למי שלמדך תורה אמרה
לו רבי וכי רואה אדם לחברו לעוה"ב לא כל צדיק
וצדיק הו"ל עולם בעצמו שנאמר (קהלת י"ב) כי הולך
האדם אל בית עולמו וסבבו בשוק הסופדים עולמים
אין כתיב כאן אלא עולמו כיון ששמע כן הלך והחזיר
רבותינו אמרו הנס האחרון הי' קשה מהראשון כיון
שפשט ידו להחזירה מיד ירד המלאך ונטלה הימנו
למה שאין מתן שכרה של תורה אלא לעוה"ב ליום
אחרון הוי ותשחק ליום אחרון

¹ הדברים צריכים ביאור, מה היה כאן ה'דיון',
ה'שקלא וטריא', ה'שאלה' וה'תשובה' בין רבינו
הקדוש לאשתו של רבי שמעון בן חלפתא? והסבר
נפלא ואמיתי ראיתי לגה"צ ר' איצלה בלאזר זצ"ל
בספר אור ישראל (חלק כוכבי אור סי' ח), צריכים
לדעת, כי על כל תורה שלומדים יש על זה שכר
אשר לא יתואר, אבל השכר מתחלק לפי הלומד:
יש אחד שלומד תורה מתוך הרווחה, לא חסר לו
כלום, יש לו הכל, בריא בגופו, יש לו עשירות וכו',
וממילא הוא יכול ללמוד בבחת. לא חסר לו מאומה.
אבל יש אנשים שלא זכו לשני שולחנות. והלימוד
שלו מתוך 'עוני' ומתוך 'דלות', הרבה פעמים אין לו

למעשה פרשת פקודי

לבית עולמו שם אשר הכין לו בימי חייו כאן ואח"כ כשמת מכריזים זאת עליו הסופדים וזה נכלל ג"כ במה שאמרה אשתו של ר"ש בן חלפתא לרבי. מכיון שכל אחד מכין לו בחייו את העוה"ב כאן בעוה"ז, אי אפשר ליתן שם זה לזה מאומה. כל אחד מקבל רק את עולמו שהכין לעצמו. והיינו מה שאחזו"ל לעיל 'ותשחק ליום אחרון' - אימתי התורה משחקת? למי שהוא עמל בה ליום אחרון!

הוא אף פעם לא למד תורה מתוך 'עניות', אבל מצד שני, הגמרא (בבא מציעא פה.) מספרת על הייסורים הגדולים שהיו לו, (חלק במשך י"ג שנה וחלק במשך שבע שנים), והוא סבל בשנים הללו ייסורים קשים ביותר, ייסורים של כאבי שיניים, וכן כשהיה צריך ליפנות לצרכים קטנים היה לו ייסורים נוראים, והיה לו אלפי סוסים, והרעש של אלפי סוסים היה נשמע למרחוק, אבל בשעה שהיה נכנס לבית הכסא, מגודל הייסורים הצעקות שלו היו עוברים את הרעש שהיו עושים הסוסים. הוא עמל בתורה מתוך ייסורים, חיבר את המשניות. אבל תורה מתוך 'עניות' לא היה לו. וזה מה שאשתו של רבי שמעון בר חלפתא טענה לו: 'אמת ששלחנך גדול ומלא, אולי אפילו יותר משל בעלי, רבינו הקדוש מחבר המשניות, אבל יש מעלה אחת שיש בתלמוד תורה של בעלי ואצלך אין אותה: בעלי ישב ולמד כל ימיו תורה מתוך 'עניות', (שאדם לא יודע מה יהיה לו ארוחת צהריים, אין לו בביתו שום דבר), ואף על פי כן לא פסיק פומיה מגירסא! מתוך 'רעב' ו'בטן מקרקרת' במשך שנים על גבי שנים הוא הרבה לעמול בתורה. את הסוג הזה של עמל התורה לא טעמת, והיאך תוכל לשלם במה שאין לך? אדם יכול לתת ממה שיש לו, אבל מדברים שאין לך איך תוכל להשלים?! זה הייתה הטענה שלה. רק הקב"ה הוא זה שידוע למדוד את זה, ולכן 'ותשחק ליום אחרון'

מן המעשה הזה למדנו שמתן שכרן של התורה והמצוות הוא רק לעוה"ב. לאור דברים אלו יובן גם הפסוק: 'כי הולך האדם אל בית עולמו וסבבו בשוק הסופדים'. לכאורה, סדר הפסוק היצ"ל להיפך. מתחילה 'וסבבו בשוק הסופדים' ואח"כ 'כי הולך האדם אל בית עולמו?' ברם, אילו היה כתוב כך, הייתי אומר וסבבו בשוק הסופדים, כי הולך האדם אל בית עולמו כלומר עתה משמת הולך הוא אל בית עולמו שיתנו לו שם בעוה"ב לכן הקדים הפסוק כי הולך האדם אל בית עולמו פירוש בעוה"ז הוא הולך

זה אפיקורוס! אומרים לו: חתכת את העץ' שאתה יושב עליו, אין לך ממי להתפרנס - אתה צריך להתפרנס משלך. וכולי האי ואולי... כשיגיע לעולם הבא יאמרו לו: 'אתה בגרעון.. עוד תשלים, ועוד תשלם!'.
לפי איכות תורתו. (כולם מקבלים שכר, הקב"ה לא מקפח שכר כל בריה, אבל המדרגה ברווח של השכר, מתחלקת לכל אחד ואחד לפי המציאות שלו). אינו דומה מי שיושב ולומד והוא 'בר דעת' להבין את כל הסוגיא היטב, לאחד שקשה עליו הלימוד, וה'כשרונות' שלו חלשים, וכשהוא יושב ולומד קשה עליו מאד. ואינו דומה שכרו של זה כשכרו של מי שאינו 'בר דעת' מופלג, והוא מתאמץ ללמוד את הסוגיא, וקשה לו וכואב לו שהוא לא מבין טוב, ואף על פי כן הוא יושב ולומד עד שהוא מבין (וקשה עליו ל'קריעת ים סוף'), ואחרי שהבין - מתברר לו הוא הבין לא נכון.. ואחרי שהבין נכון, כבר למחרת שכח את מה שלמד. (יש כאלה, אתה שואל אותו: 'מה לומדים אצלכם?', והוא שוכח מה השם של המסכת שהוא לומד). כל אחד ואחד לפי המדרגה שלו והעמל והיגיעה שלו - כך יהיה השכר שלו וה'עולם' שלו בעולם הבא. וזה היציר' שעליו סובב הוויכוח בין אשתו של רבי שמעון בן חלפתא לבין רבינו הקדוש. רבינו הקדוש, היה קדוש (ע' שבת קיח:), היה לו 'תורה וגדולה' במקום אחד (גיטין נט.), לא היה חסר לו מאומה (ע' ברכות נז.),

ולפניו מובן למה עשאו גל של עצמות בדווקא ובמס' שבת פירש רש"י, שנעשה כמת שנרקב כבר בשרו, ונפל מזמן רב, ועתה נותרו רק עצמות. והוא כענין מה שאמרו שרשעים בחייהם קרויין מתים, ולכן נרקב בשרו מיד, כאילו מת כבר בחייו. מהרש"א בבבא בתרא. כי גם בחייו לא היה לו כלום.

אלא אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו וכן משה רבינו הוכיח את עמ"י אחרי הכותו את סיחון ובמעם הדבר ביאר רש"י (דברים א ד) אמר משה, אם אני מוכיחם קודם שיכנסו לקצה הארץ, יאמרו מה לזה עלינו, מה היטיב לנו, אינו בא אלא לקנתר ולמצוא עילה, שאין בו כח להכניסנו לארץ, לפיכך המתין עד שהפיל סיחון ועוג לפניהם והורישם את ארצם, ואחר כך הוכיחן.

מה הדגש ויצאו בני מלפני משה

ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה (לה כ) יש לבאר מפני מה נכתב דוקא כאן שיצאו מלפני משה ולא נכתב כן בכה"ת, ותו דמה קמ"ל בזה דפשיטא דכשגמר יצאו. ועוד מהו החידוש בכך שיצאו מלפני משה והרי כיון שנאמר בתחילת הפרשה ויקהל משה את כל עדת בני ישראל א"כ הדבר פשוט שלאחר גמר האסיפה הם יצאו מלפניו ומהו החידוש בכך

אלא ביאר בספר לקח דעת שנראה הביאור דברמב"ם (פ"ה מהל' ת"ת ה"ו) מבואר דתלמיד הנפטר מרבו לא יחזיר לו אחוריו, אלא נרתע

וא"כ צ"ב למה הוצרך ר"ש להראות לו כדי שיאמין והרי אחד מקניני תורה באמונת חכמים: ופירש במדרש שמואל שיאמין בכל מה שיאמרו רז"ל כאילו ניתנו למשה מסיני, וע"ז נאמר לא תסיר מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמואל. שאם לא יאמין אף בדבר אחד, לא יתגלו לו רזי תורה כי זה סופו שייעשה צדוקי, כי עבירה גוררת עבירה. רואים דבר מבהיל שמי שלא מאמין אפי' בדבר אחד מדברי תורה סופו הוא יעשה צדוקי

וכן ידוע ומפורסם המעשה שמוזבא במסכת סנהדרין (דף ק) באותו תלמיד שהיה יושב לפני רבי יוחנן ושמע שעתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות ולקבוע אותם בשערי ירושלים שנאמר "ושמתי כדכוד שמשותיך ושערייך לאבני אקדח", לגלג עליו אותו תלמיד ואמר הייתכן? אפילו אבן בגודל ביצה, אינו בנמצא וכו', לאחר שהפליג בים וראה מלאכי השרת שמנסרים אבנים טובות בגודל שלושים אמה בא ואמר לרבי יוחנן רבי דרוש ולך נאה לדרוש, כשם שאמרת כך ראיתי, אמר לו רבי יוחנן ריקא אם לא ראית, לא האמנת?? נתן בו עיניו ועשאו גל עצמות וכל זה מכיון שהיה חסר באמונת חכמים.

וצ"ב למה כל כך החמיר ר' יוחנן בעונשו של זה

ולפי"ד המדרש שמואל יובן שאם אין לו אמונת חכמים סופו יעשה צדוקי ומוטב ימות זכאי ואל ימות חייב וגם קרא לו ריקא כי מי שאין לו אמונת חכמים אין כלום מהתורה וזה כמעשה קוף בעלמא

למעשה פרשת פקודי

את ההלואה ונוטל וזה מראה על אהבת ה' הגדולה אלינו אלא לפי"ז מובן למה דבר זה נרמז בהקמת המשכן שקשה למה צריך לצער אותם אלא לפי"ז מובן שבא לומר להם את מהות הקשר שיצר ביניהם להקב"ה שזה קשר תמידי וגם כאשר יחרב מפני החטאים זה רק בתורת משכון אבל עם רצון להשיב (עפ"י ר' איזיק אוזבנד שליט"א ה"ש עמ' תקלח)

ונראה לומר בזה, דהנה בנבואת בלעם (במדבר כ"ד, ה') כתוב, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, וכתב רש"י, מה טובו אהליך, מה טובו אהל שילה ובית עולמים בישובו, שמקריבין בהן קרבנות לכפר עליהם, משכנותיך, אף כשהן חרבין, לפי שהן משכון עליכם, וחורבנן כפרה על הנפשות, שנאמר, כלה ה' את חמתו, ובמה כלה, ויצת אש בציון עב"ל, ומבואר דיש בבית המקדש שתי מעלות לישראל, ענין אחד, הוא בעת שבית המקדש קיים, שמקריבים בו קרבנות לכפרה, ועוד מעלה יש, כשהוא חרב, שהמעלה בזה הוא שהוא נלקח בחורבנו כמשכון לכפר על ישראל, וחורבנו הוא גופא גם כפרה על ישראל.

אלה פקודי המשכן ובתנחומא אמר משה יודע אני שישראל רוננים אחרי התחיל לשעות משה חשבון עימיהם עמד ותמה היכן אלף ושבע מאות שבעים וחמש מיד האיר הקב"ה את עיניו תלה עיניו וראה שהיו עשויים וויס לעמודים

לאחוריו ופניו כנגד פניו. וזהו דקמ"ל בזה דיצאו כדין תלמיד שנפטר מרבו. ומה דנכתב זה דוקא בהציווי של מלאכת המשכן, הוא משום דלא תימא שמחמת זריותם להביא למלאכת המשכן לא נפטרו ממושה רבנו כדין, וקמ"ל דיצאו מלפני משה, דגם בשעת יציאה יצאו מלפניו שהיו פנים נגד פנים ולא חזרו לאחוריהם. עכ"ד.

ועוד תירוץ ביאר בזה הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל ש כוננת הפסוק הוא שהיה ניכר עליהם ביציאתם שהם יצאו עתה מלפני משה וכמו שלהבדיל ניכר על שיכור היוצא מבית מרוח שהוא מתנוועע כמו כן היה ניכר על עם ישראל שיצאו מלפני משה שנבלע בהם ההשפעה של משה רבינו לנהוג ביראת שמים ויש להוסיף בזה עוד ביאור שעיקר ההוכחה שנבלע בהם השפעת משה רבינו היה דווקא כאשר יצאו מלפני משה שכיון שגם אז המשיכו לנהוג ביראת שמים בהכרח שנבלע בהם השפעת משה רבינו אבל טרם שיצאו עדיין לא היה מוכח שנבלע בהם השפעתו ממה שנהגו ביראת שמים בפני משה ממש.

אלה פקודי המשכן משכן העדת וברש"י המשכן משכן. שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל ורואים מכאן דבר נפלא שהמשכן כשנחרב רש"י לא אומר שנחרב אלא שהתמשכן דיהנו שניטל בתורת משכון דהינו שרצונו של הקב"ה להחזיר לנו כמו מלוח שרוצה

והדברים נוראים למתבונן שהרי אותו משה רבינו שבשעה שכולם היו עסוקים בביות הים נאמר בן חכם לב יקח מצוות אפי' הכי העלילו עליו שלקח מכספי המקדש לעצמו (פקודי תשע"ה)

למה על הציץ כתוב ויכתבו

כתב הרב חיים פינשטיין

ויעשו את ציץ נזר הקדש זהב טהור ויכתבו עליו מכתב פיתוחי חותם קודש לה'. (ל"ט, ל'). יש לבאר למה בציץ נאמר כתיבה, ובחושן ואפוד אע"פ שגם בהם היה כתוב שמות בני ישראל, לא נאמר בהם לשון כתיבה. ויש לומר, דהנה איתא בגמרא בסוטה דף מ"ח ע"ב דאבני החושן והאפוד, לא היו נכתבין בדיו, משום שנאמר פיתוחי חותם, ואין מסרטין עליהן באיזמל, משום שנאמר במלואותם, אלא כותב עליהם בדיו, ומראה להן שמיר מבחוז, והן נבקעות מאליהן, כתאינה זו שנבקעת בימות החמה ואינה חסירה כלום, וכבקעה זו שנבקעת בימות הגשמים, ואינה חסירה כלום, הרי מבואר דאבני החושן והאפוד לא היו נכתבין בידי אדם, אלא על ידי השמיר היו נכתבין. [ועיין רמב"ן פר' תרומה (כ"ה, ז'), ומשנה למלך פ"ט מכלי המקדש.] ולפי זה יש לבאר, דלכן לא נאמר כתיבה באבני החושן והאפוד, כיון שלא היו נכתבין בידי אדם, אלא על ידי השמיר הוא שנכתבין. ונראה לומר בזה עוד, דלא רק דחלוקים הם באופן כתיבתן, שזה היה נכתב בידי השמיר, והציץ נכתב בידי אדם, אלא נראה דלכתיבה זו שעל ידי השמיר אין דין כתיבה

כלל, שהרי אין זה כתיבה אלא עשיית בקע, ולא הוה בכלל כתב, ובעל כרחך דבאבני החושן והאפוד ליכא דין כתיבה, ולכן שייך שיהיו נכתבין על ידי השמיר, אע"פ דזה אינו נחשב כתיבה, ואין לזה תורת כתיבה, אבל הציץ שנכתב בידי אדם באותיות, היה לכתיבתו דין כתיבה, וכמבואר בדברי הגמ' בגיטין דף כ' ע"א, דילפינן מאופן הכתיבה של הציץ, דיש לכתיבה כזו דין כתיבה גם לגבי דין כתיבת גט דכתיב ביה וכתב. וברש"י בגיטין שם כתב, דאופן כתיבת הציץ דין כתיבה ביה, משום דגבי ציץ כתוב מכתב פיתוחי חותם, והיינו להדיא כמו שנתבאר, דבזה שנאמר כתיבה בציץ, נאמר בזה דיש בזה דין כתיבה.

את ארון העדות ואת בדיו את הכפורת וכו' (ל"ט, ל')
יש לעיין מאי טעמא הוזכרו בדי הארון הכא מה שלא הוזכר בבדי השולחן ובדי מזבח הזהב (הרב אלחנן מור)

ימה של תורה

"למשמרת לדורותיכם" – אוכלי המן בדורנו
ויאמר משה אל אהרן קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העמר מן והנח אתו לפני ה' למשמרת לדורותיכם. כאשר צוה ה' אל משה ויניחהו אהרן לפני העדת למשמרת (טז, לג-לד)

בסיום ארבעים שנות נדידה בארץ שממה, במדבר הגדול והנורא, בימים שבני ישראל משימים עצמם במדבר וצועדים אחרי ארון ברית ה', אחרי שישבעו בני ישראל מלחם מלאכים – המן, אומר

ירמיהו הנביא רואה שידי העם רפו מעסק התורה, לקח את צנצנת המן בידו והראה להם ואמר: "ראו – כמה שלוחין יש למקום להכין מזון ליראיו". אותו ציווי "לדורותיכם" שאמר משה לאהרן היה ציווי ללומדי התורה, לאותם שמניחים חיי שעה ועוסקים בחיי עולם, אותם שממיתים עצמם באהלה של תורה ומניחים עול דרך ארץ.

אלו הנקראים "אוכלי המן", ומושג אכילת המן היא השלכת כל דאגת וטרדת עול הפרנסה והמתת עצמו בעסק התורה, כשאדם מהלך במעין מקום חסר ישוב – מדבר, ארץ ציה ושוממה, במקום הזה נעשה נס ויורד המן מן השמים.

"ארץ נושבת" – היציאה מעסק התורה

אם האדם מגיע ל'ארץ נושבת', למקום ישוב ששם מצוי פת לחם, כשאדם מכניס את עצמו למצב של דאגה וטרדה מהיכן יתפרנס ומכאן זה בא לעזוב את עסק התורה, מעתה שוב לא יזכה לירידת המן. עליו אמר הקב"ה: "מדוע אמרו עמי רדנו לא נבוא עוד אליך" (ירמיה ב, לא), רדנו – ר"ל כבר נבדלנו ממך – לא נבוא עוד אליך!

זהו הביאור בזה שהמן ירד עד לשעה שבאו בני ישראל לארץ נושבת, במקום שישנו יישוב יש את הטבע של החיטה שממנה עושים לחם, וכשיש טבע כזה מתחיל הניסיון לאדם, אם יישאר במידת הביטחון וימשיך להיות דבוק בעסק התורה – יישאר להיות מאוכלי המן, לא יהיה הוא צריך להשתדל הרבה לפרנסתו, הרבה שלוחין למקום להכין לו מזון. – אבל אם האדם ממעט במידת הביטחון יהיה

משה לאהרן לקחת צנצנת ולשים בתוכה מלא העומר מן, והיכן מצוה משה להניחה – לפני ה', "ויניחהו אהרן לפני העדות למשמרת".

יש להתבונן בציווי של משה לאהרן, מדוע ניח את המן למשמרת דוקא לפני ה', והיכן הוא אותו מקום שלפני ה'? בארון ברית ה' בו מונחים הלוחות וספר התורה, מה מונח באותה הנחה שלפני העדות? עוד יש להתבונן במה שבשעה שבאו ישראל לארץ נושבת פסק המן מלרדת, וכמ"ש "ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת" היא ארץ סיחון ועוג כי שם אכלו גם לחם הארץ (לשון הספרנו), והיינו, שבשעה שבאו למקום יישוב שיש כבר לחם אין צורך עוד בהורדת המן.

ולכאורה צריך להבין מדוע שלא ימשיך לרדת המן גם בהיותם בארץ ישראל, למה שלא יאכלו עוד מלחם המלאכים? במה ירדו ממדרגתם שאינם ראויים עוד לזה?

"אוכלי המן" – עוסקי התורה

בעומק הפרשה נראה להתבונן במה שהביא רש"י בשם המכילתא, וז"ל: "לדורותיכם, בימי ירמיהו, כשהיה ירמיהו מוכיחם למה אין אתם עוסקים בתורה, והם אומרים 'ניח מלאכתנו ונעסוק בתורה, מהיכן נתפרנס'. הוציא להם צנצנת המן, אמר להם 'הדור אתם ראו דבר ה' וגו' (ירמיה ב, לא), 'שמעו' לא נאמר אלא 'ראו', בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו", עכ"ל.

למעשה פרשת פקודי

מאספלקריא בשלח תשע"ו

צריך הוא לעסוק בהשתדלות יתירה כפי הטבע בחיזור אחרי הפרנסה.

"למשמרת לדורותיכם" – לחיזוק מידת הביטחון

זאת אמר משה לאהרן, הנח את הצנצנת לפני ה' – לפני העדות, דוקא במקום שמונחת התורה, 'למשמרת לדורותיכם' לאותם לומדי ועוסקי התורה, למען ידעו כי בעיסוקם בתורה יגבירו הביטחון בה' באשר מובטח להם כי הרבה שלוחין למקום להכין פרנסתם, בכך יזכו להיות מאוכלי המן לדורות עולם. ולכן אמרה התורה כי "בני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת", ארבעים שנה היו במדבר, היו הם תלויים לחסדי ה' כשהמקום אינו מקום יישוב, אין שם טבע, ובכך זכו להגיע לדרגות גבוהות בביטחון עד שנהיו מאוכלי המן.

בשעה שבאו לארץ נושבת, מקום יישוב בו יש מהלך של טבע, ישנם חיטים ולחם, כאן כבר אפשר לרדת בדרגה [לפי דרגתם של בני אותו הדור, שבוודאי אלו דרגות גבוהות שאין לנו השגות בהם ולואי שנגיע למשהו מדרגתם], ומני-אז מפסיק המן לרדת ומתחילים להשתדל בחיי השעה, בדרך ארץ. נאחז בצנצנת המן בידינו, נתבונן ונוכח להלך באורח חיינו כבמדבר, להמית עצמנו באוהלה של תורה, להתחזק

שבת שלום ומבורך!

לתגובות: ישראל מאיר הערים

להוסיף למאמר על פקודי למה הוצרך להראות

להם שיש כסף בפועל ולעשות נס

כשיש נגיעה עצמית "ראו קרא ד' בשם בצלאל" (לה), (ל) רבן של ישראל מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל: ב'דעת זקנים' הביאו מדרש שבשעה שאמר משה לישראל שבצלאל יעשה המשכן, היו ישראל מרגנים אחרי משה ואומרים שכל הגדולה הוא נוטל לו ולמשפחתו. אמר להם משה, דעו וראו כי לא מדעתי אני עושה אלא מפי הקב"ה, עכ"ל. אבל צריך להבין במה הוא שכנע אותם? הלא הדרך ממה שאנו רואים בעניינים כאלה שלא מאמינים. אפילו אם יאמר כמה פעמים, לא מאמינים. ולמה האמינו עד כדי כך שיכול לומר להם "ראו", שמשמע שהראה להם שהוכרחו להודות. ומשמע מזה גודל אמינות דבריו. הוא היה כל כך משכנע, עד שהוצרכו להודות. וכשאמר להם, אז כל אחד, הגם שהייתה לו קצת עקמומית שבלב לחשוך את משה מוחמת קנאה שהוא עושה מעצמו בשביל קרוביו, אבל בהניכרין דברי אמת שלו ראו ממש. אכן אצל קרח גם כן כתוב שחשדו אותו, ומשה אמר להם והתחנן שלא עשה מדעת עצמו, רק ד' אמר לו, ולא האמינו. ההבדל הוא, שהיות וכבר הייתה נגיעה שקרח רצה את הכהונה, או את הנשיאות, (כפי שפירש רש"י בפרשת קרח טז.), וכשיש נגיעה עצמית לא יכולים לשכנע אפילו בדברים היוצאים מלב טהור כמו של משה. כל זמן שסתם מרגנים אבל אין מי שרוצה וחושב שזה מגיע

למעשה פרשת פקודי

הפסוק אומר 'אלה פקודי המשכן', משמע שיש מניין אחר שנפסל והתבטל. אין לו חשיבות. כך מפרש האור החיים הקדוש, "אומרו 'אלה' לפסול כל מנינים שבעולם, כי כל מה שימנה אדם מקניינים המדומים, אין מניינו מנין. ושמו מורה עליו מה אתה מונה. אבל מנין זה עומד לעולם, והטעם להיות מנין המשכן המופלא אשר שכן שם אלהי עולם ה'". החשבונות של ה'משכן' אלה חשבונות אמתיים ונצחיים וקבועים, אבל כל שאר החשבונות וה'מניינים' שאינם של 'משכן', הכל הוא בכלל דברים בטלים.

קנייני עולם הזה 'קניינים מדומים' ויש כאן הגדרה קולעת של האור החיים הקדוש, קנייני עולם הזה - הם 'קניינים מדומים'. נדמה לאדם שיש לו, והאמת היא שאין בידו כלום. כל הקניינים הללו שאדם משיג בעולם הזה, הם קניינים מדומים, הבליים.

העולם הזה כולו הבל ואני רוצה להקריא מדברי הגאון ע"ה ב'איגרת הגר"א', פסקא אחת שעניינה לההביל את ענייני העולם הזה. "וידוע" דבר ידוע הוא, מלמד אותנו הגאון ע"ה, "כי כל העולם הזה הכל הבל, וכל השעשועים הכל כלא, ואוי לרודפים אחר ההבל אין בו מועיל", יש אחד חושב שאם ירדוף אחרי העולם הזה - יהיה לו, ככל שירדוף יותר - ישיג יותר. והאמת היא, כי לא יצא מזה שום ברכה. הכל פרי עקר.

עיקר יראת שמים - לההביל ענייני העולם הזה רבינו בחיי זצ"ל - אחד מרבותינו הראשונים ע"ה תלמיד

לו, רק בסתם הוא טוען למה הוא נותן הכל לקרוביו, למה הוא לא נותן למי שהוא, יכולים עדיין לדבר אליו ויכולים להראות לו, אבל למי שהנגיעה העבירתו על דעתו, אי אפשר לשכנע בשום אופן.

אולי להעתיק מאמר של הרב

לבי ער / הרב קלמן קוצ'קוב ללא ציווי אין זו מצוה אלא חטא

כתב הרב יעקב חיים סופר (הו"ד באוסף גלינות ויקהל פקודי תשפ)

החשבונות של ה'משכן' - חשבון רוחני נקרא 'חשבון' בעזרת ה' יתברך, נראה היום להתבונן ולעיין כמה 'עיונים' וכמה 'לימודים' בפרשה, מה שרבותינו האירו את עינינו בדברים ושלנו, פרשת השבוע פרשת 'פקודי' השייכים אלינו. 'אלה פקודי המשכן משכן העדות, אשר פוקד על פי משה עבודת הלוויים ביד איתמר בן אהרן הכהן' (שמות לח א), מה הפירוש 'פקודי המשכן'?, מתרגם אונקלוס 'מנייני משכנא'. ה'חשבונות' של ה'משכן'. כי 'חשבונות' של ה'משכן' אלה חשבונות של רוחניות, של מצוה, לזה ייקרא 'חשבון'. כך מפרש האור החיים הקדוש. יש לנו כלל שלימדו אותנו רבותינו - ורש"י מביא את הכלל הזה בתחילת פרשת משפטים (שמות כא א) בשם רבותינו בשמות רבה (פר' א סי' ב) - כל מקום שכתוב 'אלה', פסל את האחרים. לשון 'אלה' בא למעט, דוקא אלה, להוציא ולאפוקי האחרים. ואם

למעשה פרשת פקודי

לאדם שאין לה כיסים - תכריכים. ליתכריכים של האדם לא עושים 'כיסים', למה? כי הוא לא לוקח איתו כלום, רק תורה ומצוות ומעשים טובים (אבות פרק ו משנה ט), זה 'זהלך לפניך צדקך' (ישעיהו נח ח), אבל שום חליפה אחרת, שום דבר אחר לא לוקח איתו, "כלעומת שבא כן ילך, ומה יתרון לו שיעמול לרוח".

8 8 8 ויזכור את ימי החושך כי הרבה יהיו.. מוסיף הגאון, "ואילו חיה אלף שנים פעמים (קהלת ו, ו), כי אם שנים הרבה יחיה האדם, בכלום ישמח, ויזכור את ימי החושך כי הרבה יהיו, כל שבא הבל (קהלת יא ח), ולשמחה מה זו עושה (קהלת ב, ב), "כך אומר שלמה המלך ע"ה בספר קהלת (שם). "כי מחר תבכה מאשר היום תשחק", בעולם הבא יבכה על אשר ישחק. בעולם הזה

8 8 8 העולם הזה דומה למים מלוחים שמצמיאו יותר ומלמדנו הגאון ע"ה, "ואל תקנאי בכבוד המדומה, ההבל. והזמן בוגד הוא, והוא כמאזנים, יגביה הקל וישפיל הכבד, והעולם הזה דומה לשותה מים מלוחים, ידמה לו שמרוה - וצמא יותר. אין אדם מת וחצי תאוותו בידו". זה כלל גדול בתורה: ענייני העולם הזה הם כמו ששותה מים מלוחים, בהתחלה כששותה, נדמה לו שהצמאון עבר, פקע הצמאון ממנו, זה מרווה אותו. אבל זה לא כך, אלא להיפך, . אותו דבר לגבי קנייני העולם הזה, אם אדם צהאמת היא שהוא נעשה צמא יותר חושב ללכת אחרי קנייני העולם הזה המזויפים והמדומים, הוא חושב שהוא

הרשב"א ז"ל - בספרו 'כד הקמח' (ערך חילול ה') כותב: שעיקר יראת שמים - שאדם יהביל את ענייני וקנייני העולם הזה. שזה לא יתפוס אצלו. שזה לא יהיה אצלו חשוב. אם אי אפשר בלי הדבר המסויים הזה - אי אפשר. אבל שלא יהיה עיקר לרדוף אחרי זה, שזה לא יהיה ציר הסובב המרכזי. הכל הבל, אין בו מועיל. ואם הוא תולה שזה עיקר יראת שמים, פירוש הדברים שזה לא דבר קל. יש אדם שאומר לך: 'העולם הזה זה כלום והבל!', אבל הוא רק אומר את זה. וזה לא מספיק. צריכים

. כדאי לדעת את זה.. השבוע פרשת 'פקודי'.. כי יש הרבה ששכחו כבר.. בדרך כלל הפרשה 1 זוז כפולה, חשובות על כל האמור לעיל, וכמו שלעיל לא הבנו כמו שצריך, כך גם את הפרשה הזו אותו דבר.. לא מבינים מה זה 'מכבר הנחושת', 'שרשרות' וכו'. צריכים באמת ללמוד את הפרשיות הללו כהוגן. [א"ה: וראה במה שהרחיב בזה רבינו שליט"א בקונטרס מגיד דבריו ליעקב חלק יז (פרשת תצוה תשע"ט, עמוד ה והלאה). ע"ש].

לחיות את זה. צריכים לתקוע ולקבוע היטב את הדברים בדעת ובלב ולתרגם אותם הלכה למעשה. 'כעלומת שבא - כן יילך' מוסיף הגאון, "ואל תקנאי בעושר, כי יש עושר שמור לבעליו לרעתו, כאשר יצא מבטן עמו ערום - ישוב, אדם כאשר יצא מבטן אימו לא יצא מלובש, לא יצא עם בגדי תפארת, יצא 'ערום ועריה' (יחזקאל טז ז), כך גם ישוב. אמר דודי הרה"ג רבי אברהם מונסה (שליט"א) זצ"ל: 'יש חליפה אחת

אלא שלא יאמר אדם שה' לא יעניש אותו כי ה' רחמן קמ"ש שמידת הרחמים של ה' היא הנותנת להעניש א

השידוך והתפילה

"בתי", פנה העשיר אל בתו בקול שבור, "עלינו לדבר". מבטו היה מושפל. קמטי הפנים, תולדת כאב רב-שנים, הועמקו. גם מבטה של הבת היה עגמומי. אימה הליטה את פניה בשתי ידיה והחניקה לתוכן יבבה. המעמד לא היה קל.

הכול החל שנים רבות קודם לכן, כאשר רבקה, בתו של גביר העיירה, הגיעה לפרקה. השדכנים דיברו בה גדולות ורקמו תכניות. רבים מהם חיכו לרגע שבו יוכלו להגיש לנגיד המפורסם, שתורה וגדולה דרו אצלו בכפיפה אחת, את הצעת השידוכים הקוסמת ביותר.

הנערה התברכה לא רק בייחוס משפחתי חשוב, אלא בהיותה כלילת המעלות בזכות עצמה – בעלת תבונה ומידות, יראת שמים מופלגת ואישיות נפלאה. מי שיזכה להיות חתנה יהיה מאושר, שחו.

ואולם השלמות הזו עוררה את קנאתם של בני-אדם צרי עין. זו הובילה אותם למעשה שפל: הם הפיצו שמועה זדונית על הנערה, שנועדה לפגוע בשמה הטוב ולהבאיש את ריחה בעיני הבריות. כדרכה של רכילות, היא נקלטה אט-אט בלב הציבור. ככל שהשמועות התגלגלו, נוספו להן עוד פרטים, והדבר נעשה כעובדה שאינה זקוקה להוכחה.

מרווה את עצמו, אבל יהיה לו יותר ויותר צמא. הוא אף פעם לא ישבע, כל מה שהוא יעשה תמיד הוא יהיה יותר צמא.

8 8 8 מה יתרון לאדם בכל עמלו ממשיך הגאון ע"ה, "מה יתרון לאדם בכל עמלו (קהלת א, ג), זכור הראשונים אשר היו לפנינו שכל אהבתם וחמדתם ושמתחתם כבר אבדה, ומקבלים על זה

. בדומה לזה: הרבה פעמים אדם מופש איזה דבר, וכל ימיו רודף אחריו עד שהוא זוכה 2 לזה, וכשזוכה לזה - זה כבר עושה לו צער כזה שהוא מצטער על מה שיש לו את זה, "מחר תבכה - מאשר היום תשחק", על מה שהיום את שוחק וחפץ בו. . א"ה: הגר"א בביאורו ליונה (א, ד) כתב בזה"ל: העוה"ז, אפילו אם יהיה כל העולם שלו, מכל 3 מקום כל ימיו מכאובים, מרבה נכנסים מרבה דאגה, וכבר האריכו ספרי מוסר כי אין בטוח האדם, לא ברוב עושרו ולא בבניו ובנותיו, ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו, שכל מי שיש לו יותר - מתאוה ליותר. ע"ש.

(שמות כו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון

אני

וצ"ב וכי כי חנון אני זה טעםש אני אשמע צעקתו,

והרי מידת הדין היא הנותנת שה' ישמע צעקתו

למעשה פרשת פקודי

חתן הראוי לך, ואולם כל מאמצינו העלו חרס. לא היה מנוס. פניתי אל ר' משה השדכן, והוא...", קולו נחנק. הוא פרש לרגע מהחדר, ופרץ בבכי עז. כשנרגע, נשם עמוקות, חזר לחדר והטיל את הפצצה: "כבר חודש ימים הוא מציע לי את אהרון, העוזר של העגלון..."

חיוורון עלה על פניה של רבקה. אהרון?! שוליית העגלון?! בחור בור ועם-הארץ?! זה השידוך המוצע לה! אילולא המעמד הרציני ודאי הייתה סבורה שזו מהתלה. דקות ארוכות התכנסה במחשבותיה, מביטה חליפות באביה ובאימה, שעמדו אובדי עצות, והמתינו למוצא פיה. לבסוף הנידה בראשה בהסכמה.

העננה שרבצה על רבקה לא התפוגגה עם פרסום הבשורה על בואה בקשרי השידוכים. בני המשפחה התמודדו עם צקצוקי לשון ועם מבוכה רבה לנוכח השידוך הזה. אך הם הבינו כי עשו את הצעד הנכון.

ביום חופתה, שעות מספר בטרם התקדשה לשוליית העגלון, הסתגרה הכלה בחדרה. היא נשאה תפילה נרגשת, מעומק ליבה, והתחננה בדמעות לפני בורא העולם: "אתה היודע כי משאת נפשי מאז עמדתי על דעתי הייתה להקים בית של תורה, ולהינשא לתלמיד חכם, ההוגה בתורה יומם ולילה. גלוי וידוע לפניך שחלומי נגדע בשל איבתם של בני בלייעל, שטפלו עליי שקרים והכפישו את שמי. עתה מבקשת ומתחננת אני, זכה אותי לכל הפחות בבנים תלמידי חכמים".

רבקה, שאך עתה עמדה בראש רשימותיהם של שדכני האזור, נעשתה עכשיו דחוויה. השדכנים הדירו את רגליהם ממשפחת הגביר, וזה לא ידע מניין נחתה עליו הצרה הזאת.

גם כשבא לעיירה שדכן ממדינה רחוקה, נתקל עד מהרה במבטים רבי-משמעות של בני המקום. רמזים שהופטרו מתחת לשפם, עיקומי אף ועוד מחוות הסתייגות גרמו לו להבין שיש כאן 'בעיה', ושמוטב לו למשוך את ההצעה.

כך נהפכה הבת המהוללת למעוכבת שידוך, היושבת בביתה ומבכה את מור גורלה. דמעות רבות הזילה בתפילות ובתחנונים, אולם נראה היה כי שמה הוכפש לבלי תקנה. ליבם של הוריה נחמץ למראה אומללותה. ככל שניסו להזם את העלילה, כוחו של ההמון היה חזק מהם.

השנים חלפו. הצעות שידוכים כמעט לא נתקבלו, וכאשר כבר באה הצעה – היא הייתה מעליבה.

כאשר מלאו לרבקה שלושים שנה, נשברו הוריה. הם הבינו שאם לא תינשא ותקים בית בישראל, היא עלולה להישאר רווקה זקנה. הם התכנסו לאסיפה משפחתית כאובה.

המעמד היה קשה לכולם. "ראי אותנו", אמר האב, "הזמן חולף, ואיננו נעשים צעירים. אנא, אל תדחי את בקשתי".

הוא נשם עמוקות בטרם המשיך בדבריו. "את יודעת שעשינו הכול. מה לא עשינו כדי למצוא לך

היה עושה, היה להשקות כל יום חלב לחתול שהיה מסתובב בקביעות על יד מקום מגוריו, הסיפור קרה בזמן מלחמת העולם השנייה, שאז ראו בחוש שכל אדם מושגח בהשגחה פרטית מלמעלה, מי יחיה ומי...

חז"ל לימדו אותנו "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, א ל ימנע עצמו מן הרחמים", פירוש, שאפילו כשנראה לעין שאין כל תקוה ואופן איך להינצל, בכל זאת על האדם מוטלת החובה לקוות ולבקש מהבורא הכל יכול שיצילו ממוות, היות ויש ביד הבורא אין סוף דרכים לא רגילות ולא מוכרות, איך להציל את האדם.

זה היה בזמן שהתחיל החורבן של יהדות הונגריה, כשהנאצים ימ"ש נכנסו עם פלוגות המוות שלהם, ושלחו אש ומוות בכל מקום שהגיעו אליו, אחד הגזירות שגזרו היה, שאסור לאף אחד להתאסף בשום סוג של אסיפה. רבי יהודה היה מלמד תשב"ר של 40 תלמידים, והוא הבטיח לכל מי שיבא ללמוד בחיידר, שלא יקרה לו שום דבר. ובאו אליו לחיידר 14 תלמידים, שלמדו אצלו במרתף במסתור, כל יום.

פתאום!!! נכנס אחד מרשעי אס. אס. עם רובה בידו, מוכן ח"ו להרוג את כל הנמצאים שם. רבי יהודה אמר לכל התלמידים, "אסור להסתכל לרשע בפניו! אל תסתכלו עליו! אבל הילדים צעקו בבהלה: "הוא רוצה לה רגנו", ורבי יהודה עמד בתוקף על שלו, ואמר להם בבטחון: "אני אומר לכם שלא יקרה לכם כלום, אבל אל תסתכלו על פניו של הרשע ימ"ש".

השניים נישאו בשעה טובה ומוצלחת. האב העשיר תמך בבני הזוג הצעיר, וסייע להם להתבסס ולהקים בית נאמן בישראל. הזיווג הצליח על אף הפערים הבולטים בין השניים.

עם השנים התברר כי תפילתה הזכה של הכלה נתקבלה במרומים. לבני הזוג נולדו ארבעה בנים. כבר מקטנותם התגלו כישרונותיהם הגדולים. ארבעתם גדלו ונעשו גדולי תורה והוראה בישראל. אלה הרבנים הגאונים רבי יחיאל, רבי יהושע, רבי ישראל ורבי מנחם הלר.

רבי יחיאל הלר אף קרא לספרו המפורסם 'עמודי אור', ראשי התיבות של שמות הוריו – אהרן ורבקה. את המבוא לספרו הוא חותם בכינוי 'העלוב', וזאת כדי לרמוז שהתורה איננה נחלת בעלי הייחוס, אלא ניתנת למי שמבטל עצמו ונוהג בענווה ובצניעות.

(אור לישרים משיחת השבוע הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

החתול שהציל

הרה"ג ש.י.ה. שליט"א העביר אלי סיפור, המספר את ניסי השי"ת שעשה עם ילדי ישראל ועם המלמד שלהם, והצילם ממוות וודאי, דוקא על ידי החיה הטמאה 'החתול', ללמדך של כל נברא יש תפקיד מסויים שהועיד לו הבורא לעשותו בעולם.

הסיפור מסופר על הרה"צ רבי יהודה הלוי וויינגארטן זצ"ל, שאחד מההנהגות החשובות שהוא

למעשה פרשת פקודי

של זה הוא שאין להם לא יום ולא לילה, ואני ב"ה חי בשלוות הנפש ובישוב הדעת, ומצליח בחסדים גלויים להסתדר.

וזה לא היה תמיד כך, בתחילת הדרך באמת לא היה לי לא יום ולא לילה. ישבתי אז בכולל של הגאון ר' יחזקאל כהן שליט"א, וכפי שאתם יכולים לשער, לא באמת הייתי מרוכז בלימוד, הגיעו אלי פלאפונים כל היום, מנושים ומלווים, והייתי חי בקלחת אחת גדולה שלעולם לא תדעו מה זה.

ואז באחד הימים הודיע ראש הכולל ר' יחזקאל על תקנה חדשה בכולל, מהיום אסור לדבר בפלאפון במשך כל זמן הכולל.

שמעתי את התקנה, ונגשתי בסיום הסדר לר' יחזקאל וביקשתי לקחת ברכת פרידה...

איחלתי לו המשיך הצלחה בהנהגת הכולל, אך הודעתי לו כי אני אאלץ לחפש לעצמי כולל אחר לאור התקנה הזו שאני יודע מראש כי אני לא יכול לעמוד בה.

ר' יחזקאל ענה לי, 'אתה חושב שאיכפת לי שכל האברכים האחרים בכולל ידברו בפלאפון? עשייתי את כל התקנה רק בגלל אברך אחד בכולל, ששמו שמעון יואל רובינפיין. אני רוצה שתתחבר ללימוד, חבל עליך.'

אמרתי לו שהכל טוב ויפה, אבל אין מה לעשות, זה בשבילי על מנת שאעלה לרקיע, אנשים יירקו עלי

וכעת שמעו על שידוד המערכות הנפלא שבורא העולם עשה.

איך שהרשע הרים את ידו בשביל להתחיל להזיק ח"ו לילדים... החתול – שר' יהודה נתן לו כל הזמן חלב לשתייה – קפץ על הפנים של החייל, ועם הרגליים והצפרניים שלו, התחיל להוציא את שתי העיניים של החייל, וקרע נתחים של בשר מפניו של החייל, ובין כך ובין כך, המלמד ר' יהודה ותלמידיו ברחו מן המקום, וכך הם ניצלו ממוות בטוח, על ידי החתול.

את הסיפור שמע הרב ר' מנשה ווינגארטן שליט"א בעצמו מהרב ר' זושא שניצלער ז"ל, שהיה אחד מתלמידי הקבוצה, וכששאלו מה היה הסוף עם החייל, ענה ר' זושא, אף אחד לא יודע, כי אף אחד לא הסתכל עליו, כי אסור להסתכל על רשע בפניו.

(כולנו יודעי שמך כי תשא תשפ"ב הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

פלאפון כבוי ומיליונים שנופלים מהשמים

סיפר הרב שמעון יואל רובינפיין שליט"א הציבור פה יודע כי בשלש עשרה השנים האחרונות, אני עסוק עם מצווה מסויימת, כאשר אני מגלגל באופן קבוע חובות של סכומים אסטרונומיים, למען הצלת נפשות ישראל.

העול הזה כבר כרוך על צווארי מתקופה קצרה אחרי חתונתי, ועד היום. ואצל אחרים המשמעות

למעשה פרשת פקודי

שלא לדבר בפלאפון באמצע הסדר, דווקא אז זה לא הצליח וזה רק עשה לי בעיות...

יש לי הרבה סיפורים של גילויים אדירים שהיו לי במשך השנים על הקבלה הזו. אצטט רק סיפור אחד מביניהם.

זה היה לפני כעשר שנים, נקלעתי אז לנקודת משבר בענייני גלגול הכספים של המצווה שאני עוסק בה, א"א להרחיב בפרטים, אך תמצית הדברים היא שהגעתי אז למסקנא כי אני חייב לברוח מארה"ק בהקדם האפשרי, היו כמה סכומים אדירים שהייתי זקוק להם באופן מיידי ולא היה לי מאיפה להביא אותם.

ביום האחרון אחרי שכבר התחלתי לארוז את המזוודות, ולסדר את הרכון, עלה בי פתאום הרהור 'מה עם הקבלת עול תורה שלי?', הרי אני אברך כולל, וקיבלתי על עצמי עול תורה, למה אני נותן לעצמי להגרר אחרי הטירדות, אולי זה נסיון שנשלח לי משמים לראות אם אעמוד בקבלת עול תורה שלי? וכשאוכיח את רצינותי בקבלת העול, בלי להיבהל מכל מה שמאיים עלי, אז יעבירו ממני את העול הזה, וכמאמר חז"ל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ?

החלטתי מיד כי אני לא חייב לברוח ברגע זה, ואמשיך ללמוד את סדריי הקבועים ולצפות לישועת ה'.

ברחוב, יצעקו עלי בביהמ"ד, אם אני לא ארים טלפונים!

ר' יחזקאל שמע, ואז הציע לי לנסות לשבוע אחד לעשות את זה ולשקוע בלימוד לגמרי לפחות לשבוע אחד.

לא היה לי נעים, והחלטתי שלכבודו של ראש הכולל אנסה את מה שהוא מציע לי.

השארתי הודעה בתיבת התא קולי. כי ניתן להשאיר את כל התביעות בתא קולי, וכל הודעה המגיעה לתיבת התא קולי, מהרגע שהודיעו את זה, זה כאילו דיברו אלי, ואני אתייחס אליה כמו שדיברו כבר אתי.

איך אומרים? מכאן ואילך הכל היסטוריה. טעמתי שבוע אחד של שלווה הנפש, של שקיעות בתורה. ראיתי שה' עזר לי ולא היו שום בעיות. והחלטתי שאני הולך על זה. אקבל על עצמי עול תורה ואסמוך על השי"ת שיעזור לי גם הלאה.

ומאז החיים שלי השתנו לגמרי, אני חי, אני מיושב, ראשי שקוע בתורה. ומאז ועד היום כבר למעלה מעשר שנים שלא היה לי שום היוק כל דהו מההחלטה הזו. ההסכם של התא קולי עובד בחסדים גלויים, ובהשגחה פלאית. כשהשי"ת מסדר בשבילי הכל כדי שאוכל להמשיך לשבת וללמוד.

ויותר מזה, בפעמים הבודדות שחשבתי לעצמי כי אלו מקרים יוצאים מן הכלל, והפרתי את הגדר שלי

למעשה פרשת פקודי

הייתי עדיין זקוק לישועה גדולה, אבל קודם כל האיום של הכריחה המיידית מהארץ הוסרה מעלי, ורוח של תקווה ואמונה עזה ננסכה בי, הרגשתי שהייתי, הוא ראה את ההחלטה שלי.

למחרת התיישבתי שוב ללמוד את הסדר שלי במסכת מגילה באותו ביהמ"ד, כשאתי עדיין נתון תחת השראת הגילוי משמים שחיותי אתמול, הלימוד כמובן היה בהתאם עם לב מעודד וראש פתוח.

אחרי הלימוד כשאתי מפעיל את הסלולרי שלי שהיה כבוי במושך הסדר, אני רואה שוב את המספר שהתקשר אלי, אתמול. אולי הוא מתחרט על ההלוואה? הרמתי לו בחשש.

ואז הוא שואל אותי בפשטות, אם אני מעוניין בעוד הלוואה של עשרים אלף דולר לכמה חדשים... כמובן שעניתי שכן, אלא מה... באותו ערב הוא שלשל לידי את הסכום.

האיום של היציאה מהארץ התחיל יותר ויותר להתפוגג.

למחרת המשכתי בסדר שלי במסכת מגילה, בוויטעבסק, בהתעלות מיוחדת, שאני מתגעגע אליה עד היום. ועם שליפתי את הפלאפון מדש חולצתי, הוא מצלצל, ועל הקו, מי שצלצל אתמול. ומה הוא שואל? אם אני מעוניין בעוד עשרים אלף...

לא שאלתי שאלות. עליתי מיד ולקחתי את העשרים אלף הנוספים. ההרגשה הזו שהרגשתי אז

זה היה בתקופה לפני פורים, והמצב ככולל לא היה אז חזק מדי, רציתי באמת ללמוד, אז ירדתי לביהמ"ד וויטעבסק ברח' עבודת ישראל בירושלים, הראש שלי היה עמוס מדי בשביל להתרכז בסוגיות הכולל, פתחתי אם כן גמרא מגילה, ושקעתי בלימוד מענייני דיומא.

כך ישבתי כמה שעות, כשאתי עם הלימוד ראשי מתבהר יותר, אור התורה ממלא את לבי באמונה ובטחון ועשתונותי מתיישבות על המקום. עד שאחרי כמה שעות כשקמתי מן הלימוד, הרגשתי כאדם אחר לגמרי. נשען ותלותי בהש"ת שיראני את חסדיו.

לפתע הפלאפון שלי מצלצל. ואני רואה על הצג מכר קרוב הגר באזור, הרמתי.

'הלו ! שמעון יואל, מה קורה? אתה זקוק אולי עכשיו לאיזה הלוואה?'

'אוהו ודאי שאני זקוק, עניתי בלי להתלהב. לא תליתי בו תקוות גדולות מדי.

'יש לי עכשיו עשרים אלף דולר, שאני יכול להלוות אותם, זה יעזור לך משהו?'

לבי החסיר פעימה, משתאה לראות את יד ה' מושטת אלי בצורה כה ברורה.

'ודאי שזה יעזור' עניתי בהתרגשות. סיכמנו על תאריך פרעון נוח, וכעבור שעה כבר היה לי את הסכום המלא בידי.

למעשה פרשת פקודי

יומיים, לשלם זאת לקבלן על הדירה שלו. אמרתי לו לראות את העניין כמסודר. ואני נשארתי עם השאלה הגדולה.

איך משיגים הלוואה לשמונים אלף דולר בתוך יומיים?.

השי"ת הכניס בי רעיון נועז. התקשרתי לידיד ואמרתי לו שינסה לבקש לקבלן לחלק את התשלום לארבע תשלומים של עשרים אלף דולר כל חודש.

הידיד דחה את דבריי על הסף, למה שהקבלן יסכים? אך אני שכבר למדתי על בשרי את חסדי השי"ת לבוטחים בו, התעקשתי ואמרתי לו, מה יש לך להפסיד? תנסה.

הוא ניסה, והקבלן הסכים... הקבלן הסכים.

והסכומים נפרעו בזמנם, ואני נשארתי בארץ הקודש, ממשיך להיות בן ישיבה, עם פלאפון כבוי מחצית היום, ועם בטחון בה' שחדר עמוק יותר ללב.

זה אחד הסיפורים שנחרטו היטב בעצמותי, כאשר זה היה בראשית דרכי, וזה מה שנתן לי את הכח להמשיך בהחלטתי ובקבלת עול תורה שלי. אך מאז כבר חיותי עשרות עשרות סיפורים כאלו, של הלוואות ושל נתינות מפתיעות ביותר. ככה זה כשנותנים להשי"ת לנהל את העניינים. הוא לא מפסיק לשפוך עליך חסדים ורחמים... (הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר

נוסף p0583271323@gmail.com)

ובכל ההזדמנויות האלו, אני מאחל לכל אחד, אם כי בנסיבות טובות יותר... זוהי הרגשה מופלאה שאין לה אח ורע, אתה פשוט מרגיש איך השמים מחייכים אליך. אתה מרגיש שהקב"ה מחבק אותך באהבה, ואומר לך בני יקירי אני דואג לך, אני מסדר לך את העניינים.

אך הסיפור עדיין לא נגמר. למחרת, התיישבתי שוב ללמוד באותו ביהמ"ד, כבר כמעט סיימתי את המסכת.

ואת מי אני רואה על הקו כשאני שולף אותו אחרי הלימוד אם לא את אותו ידיד?, ומה הוא שואל אותי אם לא אם אני מעוניין בהלוואה של עשרים אלף דולר?.

היו לי הרבה שאלות, למה הוא לא נתן לי את הסכום כולו בבת אחת?. למה הוא מתקשר בדיוק אלי? אך לא שאלתי בכלל, הרגשתי שבכלל לא הוא נותן לי את זה. זה אבא שבשמים שחנני דעה להתמסר לתורתו הוא זה שנותן לי את זה מידו הרחבה המלאה והפתוחה. עליתי ולקחתי את הסכום.

בסה"כ שמונים אלף דולר. זה אחד הסכומים הגדולים ביותר שקיבלתי כהלוואה אי פעם. ובלי מינימום השתדלות. ישר מהשי"ת בלי שום מסכים מבדילים.

אחרי כמה חדשים הגיע זמן הפרעון, הידיד מתקשר אלי ואומר לי שהוא צריך את הכסף לעוד

היין נסך שהוכשר

בצר לו פנה הגביר להגר"א בן שמעון, ובקשו אחר הסליחה רבה מכבוד תורתו, להתלוות אליו למרתף ושם הוא יבחר את היין הראוי לברכה.

כאשר נכנסו שניהם למרתף היין, פנה הרב אל הגביר ואמר לו: "בני ויקירי, לצערי הגדול לא אוכל לברך על היין שברשותך כי יין נסך הם". הגביר הביט ברב והשתומם על דבריו. אזי פנה שוב אל הגביר והסביר לו, כי הלכה היא, "שמומר לחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם, ויינו יין נסך". ולדאבוני, העושר והכבוד גרמו לך להתרחק מדרכי אבותיך. והנך מחלל שבת בפרהסיא לעיני כל ישראל, אשר על כן, יינך יין נסך הוא, ולא אוכל לברך עליו ולקדש בו.

דברי הגר"א בן שמעון, שנאמרו בלב כואב ובצער עמוק וכדבר איש אל בנו אוהבו, ירדו חדרי בטן וחדרו עמוק עמוק לליבו של הגביר, אשר היה מזועזע עמוקות למשמע אוזניו, בשרו של הגביר נעשה חדודין חדודין, וחש מחנק בגרונו בשומעו מפי הרב את ההשוואה שיש בין מחלל שבת לעכו"ם עד כדי כך שיינו יין נסך.

לאחר שהתאושש הגביר מתדהמתו, בעיניים דומעות ובאנחה שוברת לבב אנושי, פנה להגר"א בן שמעון, ואמר לו: ילמדנו רבינו, דרך ישכון אור להעמידני על הדין ועל האמת ולהחזירני ליהדותי, והריני מעתה מקבל עלי לשמור את השבת ולהיות יהודי נאמן ובעל תשובה גמור.

סיפר הרה"ג ר' עזרא בצרי שליט"א, אב"ד בירושלים, מעשה ששמע מאיש נאמן, כי פעם הוזמן הגר"א בן שמעון לערוך חופה וקידושין לבתו של אחד הגבירים הרמים מהידועים והמפורסמים במצרים, אשר היה ידוע לעשיר מופלג ובעל השפעה רבה בקרב הקהילה, וגם יד ושם לו בבית המלכות ואצל השרים.

למותר לציין, כי אל החתונה הזו שנערכה בחצר ארמונו של הגביר אשר היתה כחצר המלכים, הגיעו כל המי ומי מנכבדי הקהילה, גבירים ורוזנים, שרים וגדולי המלכות. בשעה היעודה לעריכת החופה. נעמדו כל המתמנים בראת כבוד סביב לאפריון, ועיניהם מופנות אל מסדר הקידושין, הלא הוא החכם באשי, הגר"א בן שמעון.

בידיים רועדות קמעה, מסר הגביר את גביע הברכה לידיו של הרב, ומלאו ביין משובח ישן נושן, אשר זה עתה העלה ממרתף היין אשר לו.

הגר"א בן שמעון, פנה את הגביר ולחש לו באוזנו כי היין איננו ראוי לברכה. הגביר שלא הבין את פשר כוונת הרב נגש מיד למרתפו ובמו ידיו הביא יין אחר יותר משובח מהראשון. שוב פנה אליו הרב ולחש לו, כי גם יין זה פסול הוא ואינו ראוי לברכה. שוב חזר הגביר בפנים מסמיקות למרתף והביא מהיין הכי משובח שהיה לו, ושוב פנה אליו הגר"א בן שמעון ואמר לו בלחישה אך בתקיפות כי היין פסול ואינו ראוי כלל לברכה.

למעשה פרשת פקודי

המשמעותיים שעלולים לצמצם שיעור יכולתו אפילו שבלאו הכי אין מדרגתו ומצבו כל כך מזהיר באור יקרות...! והן מצד שכשהאדם עושה חשבון צדק ללא משוא פנים עלול למצוא עצמו שמצבו הרבה יותר קלוש וחלוש מכפי מה שסבר לעצמו קודם ההתבוננות במתינות ועיון אם רק נעשה החשבון כאמור בבקשת האמת לאמיתה ללא כחל ושרק. ובד"כ מעדיף האדם להעלים עין ולהקל מלעשות דבר שמסתבר לו מראש שיביאנו לאי-נעימות והרגשה גרועה. עוד נתבאר שלקבוע בעצמו אפי' מדרגה שאינה רמה ונישאה ואפי' נמוכה למדי, אך עכ"פ שהיא תהא סוף סוף כיתד בל תמוט בגדר של רביעית דם ש ח יות האדם תלויה בו, היא עבודה גדולה לה' אלוקי ישראל וצריך לה התמדה ושימת לב ועקשנות, ודרכים לעורר כסדר עצמו בחשיבות הדבר שמתעסק בו ולרצות אותו.

ב. ועל ב' אלו ברצוני להביא סימוכין מספר נפלא עד למאוד הנקרא "גבורת יצחק" שבו באים תולדותיו ובעיקר סדר ועבודת ההתעלות של עובד ה' מופלג מאוד ונכתב הוא ביד אומן של הגה"צ ר"י גרוסמן זצ"ל. אך קודם לכן אביא עובדה יקרה שהיתה עמדי ועם בני בהאי ענינא לפני בערך 13 שנה כשהגיע בני יקירי צ"א נ"י להיות בר מצוה והלכתי עמו להתברך אצל כמה מגדולי ישראל וביקשתי ג"כ עצה טובה מכל מי שהתברכנו על ידו, ובהיותנו אצל הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל אחרי שבירכו בחמימות באריכות ובנעימות, שאלו אם מסוגל הוא ללמוד

כראות הרב, שהדברים נאמרו באמת ובאמונה ובלב תמים, פנה אל הגביר ואמר לו: אשריך בני שקיבלת עליך להיות בעל תשובה, ובמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. אשר על כן, צדיק גמור אתה מעכשיו, והיינות שברשותך כשרים הם לברכה.

בפנים צהובות ובעינים מאירות אור יקרות, חזרו הרב והגביר אל החצר לערוך את החופה והקידושין, ומיני אז חזר הגביר לשמור ולעשות את השבת, ועבד את ה' בלב שלם.

(אור לישרים מטיב מצרים בתולדות חיי המחבר, עמ' כה הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com)

ויקהל דרך המסילה העולה בעבודת ה' בחיים המעשיים היומיומיים] ב[ליקוטי אליהו "] ובסופו הזמנה לחתונה] מהרב אליהו יודייקין שליט"א

א. תמצית היסודות שנתבארו בד' חוה"ל בסדר העבודה [והרחבתם במקצת] הם: א. שעל כל אדם לחשב היטב את מצבו ויכולתו במעמדו הנוכחי בעבודת ה'. ב. אחר שמתברר לו היטב שיעור יכולתו במצב הנוכחי יש עליו בעבודה מאומצת ומתמדת לקבוע דרגה ומצב זה לא כדבר המשתנה פעם כן ופעם לא, אלא למציאות קבועה ממש שישוּב לו כמנהג ממש. והארכנו קצת דאין חשבון זה כל כך קל להיעשות הן מצד שצריך להביא בחשבון כל הדברים

למעשה פרשת פקודי

הלימוד בחסר. וכאשר נדמה היה לו כבר שהשלים את שעות לימודו, גילה שוב, כי מה שחושב אדם לשעה, אינה שעה כלל. כאן אובדות דקות יקרות בתחילת הלימוד ושם נשמטות דקות בסוף הלימוד. כאשר היה החשבון מונח לפניו, הבין בבירור, שאם ברצונו לציין בפנקסו שלמד שעה, עליו לראות את השעה כפי שהיא מורכבת - משישים דקות. ואם החסיר משהו מאותן שישים דקות, הרי שלא למד שעה...!

תוך שימות לב מדוקדקת לנעשה סביבו - ובה הודה פעם לחברו, כי נקל היה לו לגלות את הדבר תוך התבוננות בסובבים אותו דוקא - עמד על העובדה הפשוטה, שגם מתמידים מתקשים לקיים רצף של לימוד, משעת תחילתו הרשמית של הסדר ועד סופו. פה ושם עולה בתוך כדי לימוד נושא כלשהו, הגורר לשיחה שאינה מן הלימוד עצמו, עד שהלומדים נוכחים לדעת שסטו מעניינם והם חוזרים לסוגיא ב'טוב', אז איפה עמדנו... פה ושם קורה, כי שאלה של מה-בכך אשר מאן-דהוא נזכר בה, הופכת לשיחה ערה... גם זר הנקלע לכולל זוכה למבטים מלווים בסקרנות מי הוא ואל מי יפנה... זמן יקר אובד על חיפוש ספרים וספר הנמצא כבר בידי מישהו, עלול להפוך למפגש של חולין... וקורה גם ששיחת היום, המתחילה ברגעי הסדר הראשונים, עלולה להמשך עמוק אל תוכו וענין שהגיע אל יישובו לקראת סוף הסדר, עלול לציין את סיום הסדר

סדר ברציפות של 4 שעות, ומשגמוגם הנער להשיב, אמר לו הגרנ"ק זצ"ל הינך בתחילה מתמקד ומתאמץ ומתעצם ללמוד חצי שעה רצופה תקופה ארוכה עד שהינך רואה לאט לאט שהצלחת לסגל לעצמך כמנהג קבוע ללא קושי, ומלחמה, ומאמץ מיוחד לימוד ברצף של 2/1 שעה ורק אח"כ הינך מוסיף חצי שעה ושוב חוזר חלילה מתאמץ להשריש זמן לימוד זה באופן קבוע בסדרי לימודך עד שיהא זה אצלך למנהג פשוט וקבוע ואז הנך מוסיף עתה ל-2/1 שעה וכך הלך ופרט ללא התעייפות כמדומה עד 3 שעות ו-2/31 שעות, וממש כאשר נתבאר בחוה"ל הנ"ל. ההדגשה החזקה שכל זמן שאין הרגילות באופן "עד שתשוב לו מנהג" אין מתקדמים באופן מעשי וקבוע ליותר.

ג. נביא עתה על ב' היסודות הנ"ל דבריו מהספר הנ"ל שהוא תיאור למעשה - בדרכי עלייתו המופלגים של האברך הנ"ל זצ"ל במכתבים שם (מכתב י"ד) כותב לחברו "התחלתי לסדר פנקס איך עובר עלי היום בלימוד לאחר חודש התבוננתי בו וראיתי שאך אשליה [דבר כוב] היא שיש לי 8 שעות ביום הפנקס מהווה בחינה טובה וביקורת על הזמן". ובספר שם מתאר הדברים בצורה מציאותית ונביאם כדי לחוש כמה האדם יכול להיות מוטעה לא רק בדברים פנימיים ודקים שרש המעשים בבחינת "יחוד המעשה" אלא אפילו בדברים הנוגעים להנהגתו המעשית ממש ז"ל הספר שם (פרק ט"ו) "הוא גילה שגם במדידה של שעות עדיין לוקה זמן

וממציאות חייו, וכי למעשה אין תחום ואין רגע בחיי האדם השואף להתעלות, בו לא פועלים שני המצבים גם יחד - התקדמותו והתבססותו. היצר הרע עושה כל שבכוחו נגד התייצבותו של האדם במדרגתו".

ובמכתביו (מכתב מ"ה) "זוכר אתה את הפשט בפסוק 'מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו'. הרבה ישנם שעולים. השאלה היא 'מי יקום' - מי יצליח להחזיק מעמד בפסגה שאליה הגיע. וזאת מטרתך, להפוך את הישגיך לבסיס רחב שתוכל לעמוד בו, שלא יוכלו רוחות קלות וחזקות - חברים שונים - להזיז אותך משאיפותיך". עוד שם בספר (פרק טו) "עקרון יסודי עמד לנגד עיניו - 'לא לרדת!' על עקרון זה שמר בחירוק שיניים (כולנו יודעי שמך)

טרם זמנו, לכך נעשה הלימוד קרעים קרעים, השעות מצטמקות, ואת הזמן האבוד לא ניתן להחזיר..."

ד. גם החלק השני היינו שסדר העבודה תחילה לקבוע הרצוי והאפשרי ולהתאמץ ברציפות ובעקשנות לקובעו כחוק בל יעבור ולא לירד ממנו מבואר בספר הנ"ל בדרכי עבודתו) בפרק ל' ("ר" יצחק הבין, כי נקל לאדם 'לחטוף' מדרגה ולהפכה לקנין-בן-רגע, אולם קשה יותר להחזיק בה כקנין עולמי, בר קיימא. הוא היה ער לעובדה שאנשים מסוגלים להגיע למדרגות גבוהות וליפול חזרה למצבם הקודם, אם לא לגרוע ממנו, בלי שתצמח להם כל תועלת מהתעלותם בת החלוף, ויותר מכך - תחושת הריקנות והיאוש המתלווים לעליות והמורדות, מסכנות את כל עולמו הרוחני של האדם. עם זאת סבור היה, שטעמה המתוק של ההתעלות אפילו הרגעית, כאשר הוא חו זר על עצמו, בכוחו להפיח באדם תשוקות רוחניות וכוחות כבירים.

כדי לגשר ולשלב בין שתי המגמות הללו, למרות הסתירה ביניהן, היה מדגיש וחוזר ומדגיש, בכתב ובע"פ, כי בכל מדרגה רוחנית קיימים שני מצבים, עצם העליה למדרגה וההתבססות באותה מדרגה. המדרגה הראשונה היא "מי יעלה בהר ד'", כך בכך לא די. כאשר מתעלים, צריך להפוך את העליה ל"מי יקום במקום קדשו" - לתקומה. כל עליה מחייבת התבססות, כהקדמה לשלב הבא בסולם העליה. הוא לימד את אלה שהיו סביבו, כי שני המצבים הללו הם חלק בלתי נפרד מהמהות הרוחנית של האדם